

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM - İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

10 – 12 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİNİN
GÖRSEL SANATLAR DERSİNE BAKIŞ AÇILARINDA,
SOSYO - EKONOMİK ve KÜLTÜREL ÖĞELERİN ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Özgen KILIÇARSLAN

ANKARA
Mayıs, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM - İŞ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

10 – 12 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİNİN
GÖRSEL SANATLAR DERSİNE BAKIŞ AÇILARINDA,
SOSYO - EKONOMİK ve KÜLTÜREL ÖĞELERİN ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özgen KILIÇARSLAN

Danışman Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ

ANKARA
Mayıs, 2010

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Özgen KILIÇARSLAN'ın "10 - 12 Yaş Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersine Bakış Açılarında, Sosyo - Ekonomik ve Kültürel Öğelerin Etkileri" başlıklı tezi .. / .. / 2009 tarihinde, jürimiz tarafından, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim - İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Prof. Dr. Alev ÇAKMAKOĞLU KURU

.....

Üye (Tez Danışmanı): Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ

.....

Üye: Yrd. Doç. Dr. Melek ÇAKMAK

.....

ÖNSÖZ

Özgen KILIÇARSLAN - 2010

Sosyalleşme insanı birey haline getiren bir süreçtir. Bireyin kişisel davranışları, sosyal çevreyle iletişimi sonucunda oluşur. Sosyalleşme sürecinde ilk basamak olan aile, bireyin şekillenmesinde çok önemli bir rol oynar.

Kuşkusuz bu süreç, içinde bulunulan toplumun kültürel öğeleriyle biçimlenmektedir. Çocuğun içerisinde yaşadığı sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerden etkilenmemesi düşünülemez. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı, İlköğretim 10 – 12 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine bakış açılarında, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkilerini saptamaktır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin; öğrencilerin Görsel Sanatlar derslerine yönelik görüşlerini ortaya koyması bakımından alan eğitimine katkı sağlayacağı, uygulamaya yönelik olarak ise yeni ve farklı bakış açıları kazandıracığı umulmaktadır.

Araştırmam süresince anlayışını ve yardımlarını esirgemeyen, araştırmamı yönlendiren, öğrencisi olduğum için kıvanç duyduğum danışmanım Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ'ye teşekkür ederim.

Çalışmam boyunca benden manevi desteklerini esirgemeyen sevgili aileme, arkadaşlarıma, değerli düşünceleriyle bana yardım eden sevgili öğrencilerime ve öğretmen arkadaşlarıma, tezimin her aşamasında engin bilgisini ve desteğini benden esirgemeyen, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Attilâ TAZEBAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

10 - 12 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNE BAKIŞ AÇILARINDA, SOSYO - EKONOMİK ve KÜLTÜREL ÖĞELERİN ETKİLERİ

Kılıçarslan, Özgen

Yüksek Lisans, Resim - İş Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sema BİLİCİ

Mayıs - 2010

Bu araştırmada; sosyo - ekonomik ve kültürel öğelere bağlı olarak, 10 - 12 yaş gurubundaki öğrencilerin, Görsel Sanatlar dersine bakışları arasında fark olup olmadığının belirlenmesi, bu kapsamda devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin, görsel sanatlardan etkilenmeleri arasındaki farklılıkların saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmada alan araştırması yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem literatürde (survey) tarama yöntemi olarak açıklanmaktadır. Bu yöntem aynı zamanda nitelikseldir. Nitel araştırma yönteminin seçilme amacı, evreni oluşturan bireylerin, inceleme konusu içinde karakterlerini gerçek olarak ortaya koymaktır.

Araştırma, 2008 - 2009 eğitim - öğretim yılında, Ankara ilinde buluna Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir devlet, bir özel olmak üzere iki ilköğretim okuluna devam eden toplam 90 öğrenci (10 - 12 yaş) ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin toplanması için, uzman görüşü alınarak anket oluşturulmuş; elde edilen veriler SPSS programında analiz edilerek, bulgular frekans ve yüzde değerleri olarak tablolara aktarılmıştır.

Araştırma sonucunda, devlet okullarında ve özel okullarda okuyan 10 – 12 yaş gurubu öğrencilerinin görüşleri arasında bazı benzer ve bazı farklı noktalar dikkat çekmiştir. Araştırma sonuçlarının öğrenci, öğretmen ve programlar gibi boyutlar açısından incelenmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülebilir.

ABSTRACT

THE EFFECT OF SOCIAL - ECONOMICAL AND CULTURAL STATUS TO THE AGE OF BETWEEN 10 - 12 YEARS OF STUDENTS FROM THE POINT OF THEIR VIEW OF APPROACHING VISUAL ARTS LESSON

Kılıçarslan, Özgen

Master Thesis, Department of Art and Craft Education Science

Thesis Consultant: Ass. Prof. Dr. Sema BİLİCİ

March - 2010

In this study it is aimed to find out whether there is any different point of views about visual arts lesson among the age of 10 - 12 year's old students regarding their social - economical, cultural status and to determine the varieties of how much they get effected by visual arts lesson in the government schools in comparison with private schools.

The field study method is being used in this work case. In the literature, this method is defined as survey search method. This method is also considered as characteristic. The reason why this method was chosen is to take all the individual persons into consideration and show their characteristics in very realistic way.

The study was made during 2007 - 2008 season on totally ninety student between the age of 10 - 12 at one public and one private primary school which are both directed by MEB.

In order to collect the data, a questionnaire was established with the help of some expert's ideas, the data was analysed by SPSS software and the gathered informations were transferred with their frequency and proportional values into the tables.

At the end of the study, there are some shared and sometimes different views seemed among 10 – 12 years old students who are educated in public or private schools. It can be considered that analysing the results of the study in terms of dimensions such as students, teachers and the programs would contribute the field.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
BÖLÜM 1.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Sosyalleşme Olgusu ve Çocuğun Sosyalleşme Süreci.....	1
1.2 Sosyalleşme Sürecinde Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenme Üzerindeki Etkileri.....	3
1.3 Çocuk Gelişimi ve Çocuk Resmi.....	5
1.4 Sosyo, Ekonomik ve Kültürel Öğeler ve Bu Öğelerin Çocuk Gelişim Üzerindeki Etkileri.....	8
1.5 İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersi ve Programdaki Yeri.....	10
1.6 Problem.....	15
1.7 Amaçlar.....	15
1.8 Alt Amaçlar.....	15
1.9 Önem.....	15
1.10 Varsayımlar.....	16
1.11 Sınırlılıklar	16
BÖLÜM 2.....	17
2. YÖNTEM.....	17
2.1 Araştırmanın Modeli.....	17
2.2 Çalışma Grubu.....	18
2.3 Verilerin Toplanması	18
2.4 Verilerin Analizi	19
BÖLÜM 3.....	20
3. BULGULAR ve YORUMLAR.....	20
BÖLÜM 4.....	58
4. SONUÇ ve ÖNERİLER	58
4.1 Sonuç	58
4.2 Öneriler	60

KAYNAKÇA.....	62
EKLER	65

TABLolar LİSTESİ

Öğrencinin Görsel Sanatlar Dersine Bakışı

Tablo 1 Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	21
Tablo 2 Görsel Sanatlar Dersinin Faydalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	23
Tablo 3 Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Okul Dışı Faaliyetleri.....	25
Tablo 4 Öğrenciye Göre Görsel Sanatlar Dersi Kabiliyet İşi mi?.....	27
Tablo 5 Görsel Sanatlar Dersinde Sınıf Mevcutlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	29
Tablo 6 Görsel Sanatlar Dersinin Süresine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	31
Tablo 7 Görsel Sanatlar İle İlgili Etkinliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	33
Tablo 8 Resim Sergilerine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	35
Tablo 9 Yapılan Resmin Konusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	36
Tablo 10 Boş Zamanlarda Resim Yapmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	38
Tablo 11 Hayatlarında Görsel Sanatların Yerine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	40

Ailenin Derse Bakışı

Tablo 12 Ailenin Görsel Sanatlar Dersine Bakışına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	42
Tablo 13 Ailenin Araç ve Gereçleri Sağlayabilmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	44
Tablo 14 Ailenin Öğrenciyi Desteklemesine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	45

Ailenin Ekonomik Durumu

Tablo 15 Ailenin Aylık Gelirine İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	46
Tablo 16 Yaşadıkları Ev Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	48
Tablo 17 Öğrencinin Kendine Ait Bir Odası Olup Olmadığı.....	50
Tablo 18 Ailede Yaşayan Kişi Sayısı.....	51
Tablo 19 Ailede Çalışan Kişi Sayısı.....	53

Ailenin Kültürel Durumu

Tablo 20 Babanın Öğrenim Durumu.....	55
Tablo 21 Annenin Öğrenim Durumu.....	57

Tablo 22 Evde Kitaplık Olup Olmadığına İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	59
Tablo 23 Eve Gazete Alınıp Alınmadığı.....	60
Tablo 24 Eve Dergi Alınıp Alınmadığı.....	62
Tablo 25 Ailede Resimle Uğraşan Başka Birinin Olup Olmadığı.....	64

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde konuyla ilgili araştırmalara, araştırmacının problem durumuna, amaçlara, alt amaçlara, araştırmacının önemine varsayımlar ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1 Sosyalleşme Olgusu ve Çocuğun Sosyalleşme Süreci

İnsan organizmasının ve buna bağlı insan davranışlarının gelişim dinamiği içinde en hızlı nitelikteki büyüme ve gelişimin yaşandığı iki dönem vardır: Bunlardan birincisi doğumun hemen ardından birkaç aylık süreyi kapsayan doğum sonrası dönem, diğeri ise organizmanın hızlı ve etkili yapısal bir değişme süreci içine girdiği ergenlik öncesi dönemdir (Ataman, 2004: 161). Bu nedenden ötürü bu çalışmada ergenlik öncesi dönem alınmıştır. Hiç kuşkusuz bu dönemde, sosyalizasyon yani toplumsallaşma da çok önemlidir.

Sosyalleşme; doğduğunda birçok bilgidен yoksun olan insanın, yavaş yavaş özünden haberdar olmasını sağlayan, onu bilgili bir birey haline getiren ve bireyin kültürel ritüelleri öğrenmesini sağlayan bir süreçtir (Giddens, 1989). Ya da sosyalleşme, bireyin kişisel tutum ve davranışlarının, sosyal çevrelerle etkileşimi sonucu meydana gelmektedir. Sosyal gelişme kavramı ile aynı anlamda da kullanılan sosyalleşme ile toplumsal değerlerin nesilden nesile aktarımı yaygınlaştırılması ve böylece geleceğe doğru devamlılığı sağlanmaktadır (Birkök, 2005).

Sosyalleşme olgusu, bireyin yaşadığı toplumdaki değerleri, inançları, duruşları, davranış kalıplarını öğrenmesi ve benimsemesi, yetişme döneminde girdiği grupların değer, tavır ve rol beklentilerine göre "sosyal ben"ini veya "sosyal - kültürel şahsiyet"ini kazanması ile devam etmektedir (Ergün, 2005). Sosyalleşmede öğrenme süreci bireyin yaşamında belirli bir zaman aralığı ile sınırlı olmayıp, yaşam boyu sürmektedir.

Sosyalleşme sürecinde aile ilk basamaktır (Nirun, 1994). Toplumun çekirdeği olan aile bireyin şekillenmesini sağlar. Elbette bu süreç, içinde bulunan toplumun kültürel dinamikleriyle biçimlenmektedir. Örneğin, herhangi bir toplumda çocuk yetiştirme yöntemi o kültüre uygun bir modelde gerçekleşir. Kültür varsayımları bilinçli olarak öğrenilmez. Çocuk anadilini öğrendiği gibi farkına varmadan kendi kültürünün varsayımlarını aile içinde öğrenir. Kültürel varsayımlar bilinçli olarak öğrenilmediği için bilinçaltında kalırlar. Normal koşullar altında onları bilinç düzeyine çıkarmak, farkına varmak zordur (Cüceloğlu, 1998).

Kültür, en geniş anlamıyla, bir toplumun tüm yaşam biçimidir. İnsan davranışının öğrenilen yönüdür. Özel bir kültürden bahsettiğimizde, o toplumdaki insanların toplam olarak paylaşılmış yaşam biçimleridir. Onların duygu, düşünce ve hareketlerinden oluşan kalıplardır. Maddi olabileceği gibi manevi öğeleri de kapsamaktadır (Tezcan, 1993).

Aile kurumu, çocuğun alacağı kavramları seçerek vermekte, onları yorumlamakta ve sonucu değerlendirmektedir. Bu seçici ve değerlendirici süreç, çocukta kişisel ve sosyal davranışlarla ilgili değer duygusunun gelişmesiyle sonuçlanmamaktadır. Hiç kuşkusuz çocuğun bulunduğu kültür çevresi içinde yer alan ve onu etkileyecek olan gelenek ve kurallar da vardır. Ancak yargıların oluştuğu, tercihlerin yapıldığı ya da en azından etkilendiği yer ailedir. Bütün bunlardan sonra denilebilir ki, çocuğun yetiştiği ailenin yapısı, genişliği, sosyo - ekonomik kültürel düzeyi onun ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla duygusal ve toplumsal gelişmesini etkileyecektir (Yavuzer, 1995).

Doğumdan itibaren çocuk, sosyal ve fiziksel çevreye uyum savaşı verirken, en büyük desteği anne ve babasından alır. Özellikle anne baba, çocuğun kişiliğinin oluşumunda önemli rol oynayan iki özdeşim modelleridir. Yaşamın amacı olan ve yaşama anlam katan çocukların sevgi, saygı ve anlayış içinde büyütülmeleri, sağlıklı kişilikler geliştirerek toplumda katılımcı ve üretken bireyler olmaları açısından çok önemlidir.

Kişiliğin biçimlenmesindeki önemli etken olan aile; gözleyerek öğrenme için model ya da örnekleri sağlamaktadır. Anne babanın tepkileri, bazı davranışları

pekiştirirken, diğer bazıları için cesaret kırıcı olmakta; alışkanlık, amaç ve değerlerin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Kendisi iyi uyum yapmış, çocuklarını seven ve sayan ana - babalar onlara kendini değerli bulma ve kendine güvenme duygularını kazandırabilirler. Sevgi ve övgüleriyle onların özelliklerini gözleyebilir ve değerlendirebilirler. Bu ise çocukların kendi geleceğini belirlemede, ilgi ve istidatlarına göre uygun yönelme ve kararlar almalarında çok önemli olmaktadır. Bununla birlikte, ait olduğunuz kültürün değerleri, ahlak anlayışı ve davranış biçimleri, bireyin eğitimi ile aile içindeki ilişkilerin kurallarına da temel oluşturmaktadır (Morgan, 1980: 322 - 324).

Çocuğun benlik kavramı aynı zamanda, çevresinde gelişen ve yaşamındaki insanlarda oluşan değişikliklerden de etkilenir. İlköğretim çağındaki bir çocuğun benlik kavramının büyük bölümü akranlardan sağlanan geri bildirimlere bağlı olsa da, hem aile içi hem de aile dışındaki yetişkinlerle arasındaki olumlu ilişkiler çocuğun benlik değerini geliştirebilmesinde önem taşımaktadır (Yavuzer, 2004: 17 - 19).

1.2 Sosyalleşme Sürecinde Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenme Üzerindeki Etkileri

Öğrenme bir yandan okulda öğretmen aracılığı ile gerçekleşirken, bir yandan da çevre ve kültür ortamı bu alanda öğrenmeye kaynaklık eder. Bu bağlamda çocuğun çevreye, sanat yapıtlarına ve kendi ürünlerine yönelttiği eleştirel tavır bu yaş çocuğunda gelişmenin bir başka boyutunu oluşturur (Gardner - Winner, 1982).

Çocuklar için gördükleri ve bildikleri şeyler hakkındaki düşünce ve duygularını sözcüklerle anlatmak zordur. Devim duygusuyla meydana getirilmiş bir ürün, onların sözcüklerle anlatamayacakları birçok şeyi ifade eder (San, 1979: 118).

Resim, Psiko - Pedagojik açıdan çocuğu bize tanıtmaya yarayan bir ölçüt olduğu gibi, onun zekâ, kişilik, yakın çevre özellikleri ile iç dünyasını yansıtmaya yarayan bir ifade aracı olarak da büyük önem taşır (Yavuzer, 1992: 12).

Resim ve çocuk birbirini tanımlayan sürekli değişen ve gelişen dinamik olgulardır. İletişimin en etkili ve önemli unsurlarıdır. Sanat eğitimi, özellikle okul öncesinde çocuğun önceden öğrenmiş olduğu bazı davranış ve sözcüklerden daha güçlü

bir anlatım ve iletişim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Her çocuk çevresini farklı yorumlamaktadır. Değişik kültür, yetiştirme koşulları ve bireysel özellikler, doğal olarak çocuk resimlerinde de farklılıklara neden olmaktadır (Artut, 1990).

Resim faaliyeti sırasında birey konu seçimi ve yorumlamasıyla bize yalnızca bir resim örneği vermemekte, resimden öte bilgiler de sunmaktadır. Bize resim yoluyla adeta kendisinin bir parçasını yansıtmakta, olaylar hakkındaki duygu, düşünce ve görüş biçimlerini dile getirmektedir (Yavuzer, 1992: 12).

Çocukların çizdiği resimler, göründüklerinden daha fazla şeyler ifade eder. Çocuğun bize kendisini yansıtmada olaylar hakkında duygu ve düşüncelerini ifade etmesinde, yalın bir anlatım aracı olan resmin, önemi büyüktür. Resim, sözsüz anlatımı oluşturması nedeniyle konuşma eğilimi olmayan çocukları tanımada önemli bir tanı tekniğidir.

Çocuk resmine olan ilgi 1885 – 1920 yılları arasında yoğunlaşmıştır. Bu dönemde, birçok ülkede çocuk resimlerini farklı boyutlara göre değerlendiren araştırmalara rastlanmaktadır. Çocuğun yaptığı resimler, onların iç dünyasının bir yansıması olarak kabul edilmektedir. Bu düşünceden yola çıkılarak çocuğun içinde yer aldığı sosyo – ekonomik ve kültürel yapının yaptığı resimlere yansımaları değerlendirilmiştir. Ayrıca 19. yy. sonlarında İngiltere ve Almanya’da çocuğun bedensel, ruhsal gelişimiyle birlikte onun resim ve yorumsal biçimlendirme etkinliklerindeki gelişiminin de incelendiği görülmektedir (Yavuzer, 1993: 22, San, 1983: 93).

Çağdaş sanat eğitimi, temelde sanatsal etkinlik ve etkileşimler yoluyla bireylerin ve toplumun, içinde yaşadıkları çevreye ve ortama olabildiğince duyarlı olmalarını sağlamaya, söz konusu çevre ve ortamla çok yönlü, kapsamlı ve yararlı bir etkileşim içine girebilmelerine, estetik gereksinimlerini karşılamaya, beğenilerini geliştirmeye, yaratma ve yorumlama güdülerini doyurmaya, kendilerini sanatsal alanlarda da gerçekleştirmelerini, yaşamlarını daha anlamlı duruma getirme yolunda sanattan en iyi biçimde yararlanmalarını mümkün kılmaya yöneliktir (Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimini Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 1991) (Buyurgan, 2001: 12).

Kaynak taraması yapıldığında, bazı araştırmalarla ortak konulara değinildiği fakat çocuğun Görsel Sanatlar dersine bakış açısının incelenmediği görölmüştür. 2008 yılında, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim - İş Eğitimi Anabilim dalında, Sevda Ceylan tarafından yapılan “Çocuk Resimlerinin Yaşıtları Üzerindeki Etkisi” başlıklı yüksek lisans çalışmasında; belirli yaş gurubu çocuklarının, zihinsel, bedensel gelişimleri dışında psiko - sosyal gelişimi ve benlik kavramı üzerinde durulmuştur. Sosyo – ekonomik ve kültürel durumla ilgili diğer bir araştırma ise Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim - İş Eğitimi Bölümü’nde, 1990 yılında Elif Nilüfer Cibelek tarafından yapılmıştır. “Sosyo - ekonomik ve Kültürel Yaşantının İlkokul ağı (6 – 12 yaş) Çocuk Resimleri Üzerine Etkisi” başlıklı araştırmada, çocuk gelişimi detaylı olarak araştırılmış, özellikle çocuğun sosyo - kültürel gelişimi değerdendirilmiştir. Bu araştırmada farklı olarak sosyo - ekonomik ve kültürel durumun resme yansımaları incelenmiş ve çocuk resimleriyle örneklendirilmiştir. Bu bağlamda, çocuğun Görsel Sanatlar dersine bakışı ve ileriki hayatlarında beklentilerinden, ailenin sosyo – kültürel ve ekonomik şartlarından, okulların imkânlarından ve eğitim sisteminden farklı olarak çocuk gelişimi ve psikolojisi incelenmiştir. Bu iki araştırma örneğinde de olduğu gibi, çocuk gelişimi açısından ortak yanlar olmakla birlikte, vurgulanmak istenilenler farklıdır. Bu bakımdan araştırma konusunun daha önce işlenmemiş olması, bu çalışmanın önemini artırmaktadır.

1.3 Çocuk Gelişimi ve Çocuk Resmi

Çocuk resmiyle ilgili önemli gelişmelerin başında, gelişim aşamalarına göre çocuk resmini sınıflandıran görüşler gelmektedir. Bu gelişme ile ilgili açıklamaların olmasının sebebi ise en çok bu konuda başarılı sonuçların elde edilmesidir. Daha sonraki çalışmalarda çocuk resimlerinde sınıflandırma ve tanımlama konularına yer verilmiştir. Bu konuda Kerschenstiner (1905) okul çocukları üzerinde yaptığı araştırmalar sonucunda yaş kriterine göre çocuk resminde üç kategori ortaya çıkarmıştır.

Bunlar:

- 1- şematik,
- 2- Görsel ve
- 3- Üç boyutlu mekânı temsil eden resimlerdir (şenel, 1995: 3 – 15).

Ayrıca Klepsch ve Logie ise Çocuklar Çizer ve Anlatır adlı yapıtlarında, çocuk resimlerindeki çizgilere 3 açıdan psikolojik yorum getirmişlerdir. Bunlar büyüklük, abartmalı çizgiler ve eksik bırakılan çizgilerdir (Klepsch – Logie, 1982: 22).

Çocuk resmine sanatsal olarak bakıldığında; erken yaşlarda anlamsız olan çizgiler zamanla yerini anlamlı resimlere bırakırlar. Sanat sürekli gelişen bir süreçtir. Her çocuğun bir sanat evresinden diğerine aynı zamanda ulaşması söz konusu değildir. Ancak yinede çocukların hemen hemen hepsi gelişimin diğer boyutlarında olduğu gibi sanatın gelişimi açısından da aynı yaşlarda aynı evrelerden geçerler. Çok genel bir yargıyla çocuklar büyüdükçe resimleri daha ayrıntılı, daha oranlı ve daha gerçekçi olacaktır. Bununla birlikte resimlerin gelişimi açısından her evrede çocukların yaptıkları resimleri niteleyen bazı çarpıcı ve ayırıcı özellikler bulunmaktadır. Yavuzer, çocuk resmindeki gelişimi beş evrede ele almıştır.

1. Karalama dönemi (2 – 4 yaş)
2. Şema öncesi dönem (4 – 9 yaş)
3. Şematik dönem (7 – 9 yaş)
4. Gerçekçilik (Gruplaşma) dönemi (9 – 12 yaş)
5. Görünürde doğalcılık dönemi (12 – 14 yaş)

(9 – 12) yaş gerçekçilik döneminde çocuk artık toplumun bir üyesi olduğundan haberdar olup, bu haberdar oluşu çizgilerine yansıtmaya başlar. Bu evrede çocuk, ayrıntıya ilgi duyarken, giderek resimlerini göstermekten hoşlanmaz, onları açıklamaz. Artık renkler gelişigüzel seçilmek yerine, gerçeğe uygun bir biçimde seçilmeye başlanır. Figür ve diğer öğeler arasındaki ilişki, düzenleme bakımından kurallara uymaya başlamıştır. Mekân ve perspektif artık kendini gösterir. Konu seçiminde kızlarla erkekler arasında ayrımlar belirir. Bu evrede çocuklar ne çizeceklerini uzun uzun düşünürler, yaptıklarını beğenmezler, olması gerektiği biçimde yapamadıklarını sanıp cesaretlerini yitirirler. Çocuğun bu yıllarda kendini anlatma gücüne olan güveni sık sık sarsılır. Kısaca yaratıcı etkinliklerinde beceriksiz ve şaşkıncıdır. Fiziksel, zihinsel ve duygusal büyüme sonucu, artık daha önceki yıllarda kullandıkları üslup onları doyurmaz.

Araştırmanın sınırı (9 – 12) yaş gerçekçilik dönemi olarak alınmışsa da, yukarıdaki sınıflandırılmış evrelerde çocuklar ilkel çizgilerle başlayıp zamanla çizgilerdeki güçsüz ama özgür havadan kurtulur, içinde yaşadığı kültür ve toplumun bazı zevk ve ölçülerine uyma eğilimi göstermektedirler (Yavuzer, 1997: 31).

Çocuk resmi üzerinde yapılmış pek çok çalışmada insan figürünün en gözde konu olduğunu göstermektedir (Matthews, 1984; Manning,1987: 15 – 24; Luguët, 1913).

Ayrıca çocuk resmi ile ilgili araştırmada, konu seçiminde cinsiyet farklılıklarının da etkili olduğu kanıtlanmıştır. “Bir adam çiz” testi ile yapılmış çalışmalarda, çocukların çizimlerinde, genellikle kendi cinsiyet figürlerini tercih ettikleri ortaya konulmuştur (Goodenough, 1926; Koppitz, 1968).

Epignon’a göre resim, yalnızca yapısal tipi, karakteri ya da zekâyı yansıtan bir yapıt değil, aynı zamanda geçmişte ya da şimdiki zamanda yaşanmış öğeleri içeren tam bir kişilik yansımasıdır. San’a (1979) göre resim, güdülenmemiş enerjiler ve fazla özgür bırakılmış anlatımlar, birtakım bilinçaltı güçlerin körüklenmesine, ortaya çıkmasına, komplekslerin açığa vurulmasına, yaşanmış sarsıntıların, birikmiş kin veya da küçük çocukluktan beri getirilmiş çocukluk özlem ve düşüncelerinin açıkça su yüzüne çıkmasına neden olabilir (Yavuzer, 1997: 87).

Çocuk resmi, çocuğun çevresi, aile, anne, baba, kardeş ve arkadaş ilişkilerini ortaya koyabilir. Marett’e göre, resimde rastlantı yoktur. Her şey zorunludur. Her resim sembolik bir bilmece olarak öznenin (suje) duygusal halini, onun bilinç dışı hareket etme ya da cevap verme biçimini ifade eder (Manning,1987: 15 – 24).

Çocuk gelişiminde resim eğitimi ruhsal ve bedensel bağlamda daha etkin kullanım özellikleri kazandıran bir alandır. Resim eğitiminin önemi, sanat eğitimbilimi boyutlarında değerlendirildiğinde, çocuk bireylere kendini anlatacağı bir dil, bir anlatım yolu kazandırmasında temellenir. Çocuk bireyin psikolojik gereksinimlerinin karşılanması yoluyla resim eğitimi; eğitsel yönü güçlü, fütürist öncülük edecek, çağdaş ve yetkin bir kişilik geliştirme ve kültürlenme aracı oluşturmaktadır. Çocuk bireyde resim eğitimi, öncelikle psikolojik gereksinmelerinin sonucudur. Çocuk bireyin kendisini tanıması, tanıtması ve dönüt alarak kendini değerlendirmesinde bu iletişim

süreçleri önemli rol oynar. Çocuk bireylerde gelişim ile ilgili olarak yapılan tanımların bulunduğu nokta bedensel ve psikolojik nitelikli gelişim olduğu yolundadır. Her çocuk birey her şeyden önce insandır. Her çocuk bireyin benzer duyguları ve tepkileri vardır. Dinlenme, anlaşılma, beğenilme, güvenilme, başarılı olma gibi birçok duygu ve değerler paydasında buluşurlar. Bu duygu ve değerlerin oluşması, korunması resim eğitimi bağlamında ağırlıklı olarak “etkin spontanist uygulamaya” odaklanmaktadır. Resim eğitimi, ruhsal ve bedensel gelişimi eğlenceli hâle getirme yollarından biridir. Ana babalar gibi çoğu sanat öğreticiler de -eğitimi oldukları hâlde- çocukları nasıl incitebileceklerinin, onların özsaygılarına ve özgüvenlerine nasıl zarar verebileceklerinin, yaratıcılıklarını nasıl yok edebileceklerinin farkında olmak durumundadırlar. Çocuk bireyin sorumluluk alma, kendini yönetme ve yönlendirme; kendini tanıma, gerçekleştirme, denetleme ve değerlendirme yetilerini kazandıracak bilgi ve beceriler resim eğitimi yoluyla kazandırılabilir.

1.4 Sosyo, Ekonomik ve Kültürel Öğeler ve Bu Öğelerin Çocuk Gelişim Üzerindeki Etkileri

Geçmişten günümüze toplumlar, çeşitli doğal, toplumsal, etik değerlerin etkisiyle zaman içinde sosyo – kültürel kimlikler kazanmışlardır. Bu kimliklerin kazanılmasında toplumun sosyo – ekonomik yapısı, yaşanılan coğrafya... başat belirleyicilerdendir. Zaman içinde kalıplaşan bu kültürel unsurlar kendi içinde tutarlı ve dengeli bir yapı teşkil eder. Yani toplumlarda dil, ortak duygu ve düşünce, edebiyat, halk bilgisi, üretim bilgi ve becerisi, mekânsal yerleşim, aile, hukuk, sanat, ekonomik hayat, örf, adetler, ahlaki değer yargıları birbirini tamamlayan bir bütün halinde görülür. Böyle bir yapı içindeki kültürü, toplumlar bilinçli – bilinçsiz karşılıklı ilişkiler yoluyla yaşatırlar. Bu süreçte kuşkusuz en temel aktarma aracı ise ‘dil’dir. Dille birlikte anlam kazanan toplumsal ilişkiler, insanların yaşadıkları coğrafyaya, kendine has kültürel değerlerine, diline, benliklerine... sahip çıkmalarıyla da zaman içinde kalıplaşan süreğen bir yapı kazanır. Bu noktada en büyük görev tek tek bireylerden önce aileye düşmektedir. Sosyo – ekonomik ve kültürel unsurlar aile içerisinde yeni nesillere aktarılırken; okul da bu süreçte kültürel unsurları destekleyen önemli bir yapıdadır kuşkusuz. Okul ve ailede pekiştirilen toplumsal, kültürel unsurlar toplumsal yaşamda anlam kazanırken “dil” her durumda başat bir işlev görür. Dille aktarılan kodlar, bireylerin bu kodları açması ve anlamlandırmasıyla da devinimini sürdürür.

Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik sorunların, yaşamın her alanında etkili olduğu söylenebilir. Hatta gelişmiş ülkelerde bile benzer durum söz konusudur. Bu da kültürel yaşantıyı içine almakta ve özellikle orta ve alt gelir düzeyindeki bireyleri daha fazla etkilemektedir.

Ekonomik problemlerin sebep ve sonuçları tam olarak birbirinden ayrılmamakla birlikte, gelir dağılımındaki dengesizlik, iç ve dış göçler, bölgeler arası eşitsizlik biçiminde sıralanabilir. Çok yönlü olan sosyo - ekonomik ve kültürel farklılıklar çocukların yaratıcılıklarına ne biçimde yansımaktadır?

Çağımızda sosyo - ekonomik, kültürel yaşantıda teknolojik ve estetik olaylar, hızlı ve dinamik olarak değişmekte, gelişmektedir. Bunlar birbiri içine girmiş, birbirinden ayrılamayan bir bütünlüğün parçaları durumundadır. Durum böyle olunca bireylere yeteneğinin çok üstündeki sorunları çözüme ulaştırmak düşmektedir. İşte bu sorunların çözümünde eğitim özellikle sanat eğitimi konumuz gereği ile de sosyo - ekonomik, kültürel yaşantının çocuk resimleri üzerine etkisi araştırılmıştır. Bu olgulardan çocuklar, özellikle de ilkokul çağı çocukları çok etkilenmektedir.

Çocuğun gelişiminde; psikolojik (bedensel, ruhsal, zihinsel yapısı ve bireysel farklılıkları) ve toplumsallaşma özelliklerinde (aile, okul, arkadaş grubu, cinsiyet, yaş, zekâ faktörleri) birçok unsur rol alsada; içinde yaşadığı geniş anlamda toplumun, dar anlamda ailesinin sosyo - ekonomik ve kültürel düzeyi çocuğun biçim kazanmasında, düşünce biçiminin ve yeteneklerinin gelişmesinde en etkili faktördür.

Çocuk; ailesi, okuldaki öğretmeni, arkadaşlarıyla, dışarıdaki bireylerle, kitle iletişim araçları sonucunda bütünlüğe ulaşmakta, toplumsallaşmaktadır. Ayrıca bedensel, zihinsel, ruhsal ve bireysel özellikleri doğuştan getirdiği, sonradan etkileşim sonucu biçimlenen unsurlardır.

Bu etkileşimler, bireyin hayatında belki de dönüm noktasını oluşturan bütün bu faktörlerin olumlu ya da olumsuz yansımaları bireyi doğrudan etkilemektedir. Çağ dışı kalmış, günlük yaşama girmeyen yanlış, eksik tutum ve davranışlar olumsuz sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Sosyo - ekonomik ve kültürel yaşantı çocuğun her yönden gelişimine; düşünce biçimine, olayları algılama - yargılama tutumuna, sosyalleşmesine, iletişime girebilmesine, toplumdaki yerini almasına, topluma uyum sağlayabilmesine, yapıcı, yaratıcı, eleştirici biçimi özümlemesine, kişiliğinin biçimlenmesine, doğrudan doğruya etki eder. Bu geniş yelpazede kendini özümleyip yenileştirmelere açık görüşlü, düşünce sistemiyle de çağın gereklerine doğru ve çok seçenekli yaklaşımlar getirebilen, yenilikçi ve gelişimci yaklaşımlarda bulunan, onları eleştirici bir gözle görüp farklı düşünceler geliştirebilen çağdaş insan kişiliğini ortaya koyabilir.

Kişiliğin gelişiminde öncelikle aile, okuldaki öğretmenler, öğretmenlerin bağlı olduğu müfredat programından, okul idarecilerinden, diğer öğretmenlerden, öğrenci velilerinin yaklaşımlarından ve öğrencinin içinde yaşadığı sosyo - ekonomik, kültürel yaşantısından kaynaklanan sorunlar bulunmaktadır. Ayrıca okulun fiziki durumu, Görsel Sanatlar dersi için gerekli araç - gereç, yayın vb. olanaklarının durumu da önemli sorunları oluşturan unsurlardır.

1.5 İlköğretimde Görsel Sanatlar Dersi ve Programdaki Yeri

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtildiği gibi, Türk Milli Eğitimi'nin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

Madde 2. "İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır." Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)

Fakat uygulamada bu gerçekleştirilmemiştir. Gerekli bilgi, beceri, davranışların öğretici kişilere eğitimleri süresince verilmemiş olması bu durumun doğrudan eğitime, öğrenciye yansımaya neden olmaktadır. İlkokulda belirlenemeyen ilgi, istidat ve kabiliyet, ileriki öğrenimde devam etmekte; istenen doğrultuda meslek sahibi olunamamaktadır. Bunların nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğine de bir açıklık getirilememiştir.

Bu durum Görsel Sanatlar Programı'nın amaçlar kısmında da “Kendi kendilerini tanıyarak gizli, güç ve yeteneklerini keşfetmeye çalışırlar.” biçiminde ele alınmıştır (Görsel Sanatlar Dersi 1 – 8. Sınıflar Öğretim Programı, MEB, 1989).

Oysaki kişiliğin, toplumsallaşmanın tam olarak oluşmadığı ilkökul çağı çocuğunda kendini keşfetmek, kabiliyetlerini, ilgilerini belirlemek oldukça zor bir iştir. Öğrencilerin birbirini kıyaslaması, kendi özelliklerini bilmesi sadece içgüdüye dayalı bir yaklaşımı doğurmaktadır. Bu durumda öğretmenin özellikle bu konuda branşlaşmış bir öğretmenin olması; çocuğun keşfedilmesinde ve rehberliğinde çok önemli katkılar sağlayacaktır. Günümüzde özel okullarda bu konuda eğitim almış öğretmenler bulunurken, devlet okullarında bu uygulama daha yeni yeni başlatılma aşamasındadır.

“Öğrencilere kullanacakları basit ders araçları yaptırılmalı ve okulda kullanılan ders araçlarının bakımı ve iyi bir şekilde kullanılması öğretilmelidir...”

“Her ilkökul öğrencisi, okulu bitirirken basit aletleri ege, testere, rende, tornavida, anahtar, mala, çekiç, keser, kerpeten, burgu, makas, çakı vb. kullanılmasını, bakımını ve kontrolünü öğrenmiş olmalıdır. Bunların doğru kullanılmaları gösterilerek yanlışlıklar düzeltilmelidir...”

1968 programından sonra hazırlanan 1983 programı ve yürürlükte olan 1989 programında Resim - İş konuları ve işleniş biçimi aynı yaklaşımı yansıtmaktadır. Birçok maddenin değişen, gelişen ülkemize ve çağın ihtiyaçlarına göre gözden geçirilmediği gözlenmektedir.

1968 yılı İlköğretim Müfredat Programı'nda yer alan “Resim - İş” dersi programı; 1983 yılında Temel Eğitim Okulları I. Basamak için “İş eğitimi”, plastik sanatlar eğitiminden ayrı düşünülmüştür. 1968 programındaki konuların yanı sıra “Güç Kaynakları ve Elektrik” bölümü konulmuştur.

1983 programının getirdiği yenilik; öğretmenlerin yetiştirilmesine yönelik çalışmaları öngörmesidir. Buna göre;

“İş Eğitimi dersine branş öğretmenlerinin girmesi koşulu getirilmiştir. Ancak, branş öğretmeni yetersizliğinde, Hizmet İçi kursları ile bu alan için yetiştirilen ilkökul

öğretmenlerinin yetkili olarak görevlendirilmesine karar verilmiştir. Eksikliğin tamamlanamadığı durumlarda Resim - İş öğretmenleri, yine yetersiz görülürse, sınıf öğretmenleri tarafından derslerin yürütülmesine karar verilmiştir.”

1989 programı ise genel olarak konular 1968 programını içermekle birlikte Atatürk'ün hayatına, kişisel özellikleri ve çeşitli yönleriyle, Atatürkçü düşüncede özellik taşıyan önemli yaklaşımlara da yer ayırmıştır.

MEB / 2008 – 2009 yılı Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda amaçlar; bireysel ve toplumsal, algısal, estetik ve teknik amaçlar olarak gruplandırılmıştır.

Bireysel ve Toplumsal Amaçlar:

- a. Öğrenciye doğayı gözlemlene duyarlılığı kazandırmak,
- b. Öğrencinin, analiz ve sentez yeteneği (seçme, ayıklama, birleştirme, yeniden organize etme) ile eleştirel bakış açısını geliştirmek,
- c. Öğrencinin yeteneklerini fark etmesini, kendine güven duygusu kazanmasını ve geliştirmesini sağlamak,
- d. Öğrencinin görsel biçimlendirme yolları ile kendini ifade etmesini sağlamak,
- e. Öğrencinin ilgisini, bu alandaki çeşitli kaynaklarla besleyebilmek (müze, galeri, tarihî eser vb.), bu yolla geçmişine sahip çıkma ve geleceğini yapılandırma bilinci kazandırmak,
- f. Öğrencinin her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirmesini sağlamak,
- g. Öğrencinin ulusal ve evrensel sanat eserlerini ve sanatçıları tanımasını sağlamak,
- h. Ulusal ve evrensel değerleri tanıyabilme ve anlayabilme bilincini kazandırmak,

1. Geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma ve onur duyma duyarlılığını kazandırmak, iş birliği yapma, paylaşma, sorumluluk alma, kendi içine saygı duyduğu kadar başkalarının içine de saygı duyma bilinci ve duyarlılığı kazandırmak, öğrencinin ruh sağlığını koruma, i dünyasını anlatma, duygusal tepkilerini ortaya koyma ve bedenine saygı duyma bilinci geliştirmesini sağlamak, öğrenciye aklını, duygularını, zevklerini sorgulama bilinci kazandırmak.

Algısal Amaçlar:

- a. Öğrencinin algı birikimini ve hayal gücünü geliştirmek,
- b. Öğrencinin görsel algı ve birikimleri ile öznel algılarını sanatsal anlatımlara dnştrebilmesine imkân tanımak,
- c. Öğrencinin birikimlerini başka alanlarda kullanabilme becerisini geliştirmek,
- d. Öğrenciye bilgiyi ve birikimi dönüştürme yeteneği kazandırmak,
- e. Öğrenciye yeni durumlar karşısında zgn zmler geliştirme becerisi kazandırmak.

Estetik Amaçlar:

- a. Öğrencinin, sanatın ve sanat eserlerinin her zaman önemsenecek birer değer olduğunu kavramasını sağlamak,
- b. Öğrenciye doğadan, çevreden ve geçmişten günümüze miras kalan sanat yapıtlarından haz alma, onlarla gurur duyma ve onları koruma bilincini kazandırmak,
- c. Öğrenciye görsel sanatlar sevgisi ve bu sevgiyi yaşamın her alanına yansıtabilme, bunu davranış biçimi hline getirebilme yetisi kazandırmak,
- d. Öğrenciye, doğada olan ve insan eli ile üretilen her şeyi estetik değerlendirme birikimi kazandırmak,

e. Öğrenciye kendini ifade edebilmede estetik değerlerden yararlanma yeteneği kazandırmak.

Teknik Amaçlar:

a. Öğrenciye her türlü araç ve gereci kullanarak görsel anlatım diline dönüştürme isteği ve kullanma becerisi kazandırmak ve öğrencinin gelişmesine imkân tanımak,

b. Öğrenciye değişik tekniklerle elde edilen sonuçların etkilerini sezdirebilmek ve öğrencilerin farklılıklardan zevk alabilmelerini sağlamak,

c. Öğrenciyi farklı tekniklerin getireceği anlatım zenginliğinin farkına vardırabilmek,

d. Öğrenciye kullandığı tekniklerin dışında yeni teknikler arama isteği ve cesareti kazandırmak,

e. Öğrenciye, amacına uygun malzemeyi seçme, malzemedен anlam çıkarma becerisi kazandırmak,

f. Öğrenciye kendini ifade etme sürecinde çıkacak sorunlara teknik çözümler üretebilme becerisi ve güveni kazandırmak. Hazırlanan programlara özellikle öğretmenin ve okul idarecilerinin bakış açısı, sanat eğitimine nasıl yaklaştıkları önemlidir. Sanat eğitiminde düzeyli ve çağdaş bir yaklaşım, eğitim ortamını hazırlanmasında en etkili çözümü oluşturur. Aile içinden sistemli eğitime geçen çocuk için; görsel sanatlar olgusuna bakış açısı çocuğun olumlu etkileşim içine girmesiyle mümkündür. Sosyo - ekonomik ve kültürel yaşantı düzeylerindeki farklılığı yaşayan çocuk için öncelikle aile bireylerinin tutum ve davranışları odak noktasını oluşturur. Keşfedilmeyen bir yeteneğin gelişemeyeceği ortadadır. Bundan dolayı çocuğun eğitim ortamını hazırlarken, herkese eşit imkân ve fırsatların verilebilmesi ön plana alınmalıdır. Eksikliklerin ve uygulamaya girmeyen yanların giderilmesi için gözden geçirilmeye ihtiyacı vardır.

MEB'in Görsel Sanatlar dersi öğretim programındaki amaçlar incelendiğinde, sanat yoluyla kendini ve yeteneklerini tanıyan, ilgi ve becerileri doğrultusunda kendini

geliştiren, kendi kültürünün yanı sıra başka kültürleri de objektif değerlendirebilen, donanımlı bireyler yetiştirebilmek bu programın amaçları arasında yer almaktadır.

1.6 Problem

Devlet okullarında ve özel okullarda, ilköğretim 10 – 12 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine bakış açılarındaki sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkileri nasıldır?

1.7 Amaçlar

Bu araştırmanın amacı; devlet okullarında ve özel okullarda, ilköğretim 10 – 12 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine bakış açılarındaki, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkilerini saptamaktır.

1.8 Alt Amaçlar

- a. Devlet okullarında okuyan öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine bakış açıları nelerdir?
- b. Özel okullarda okuyan öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine bakış açıları nelerdir?

1.9 Önem

Bu araştırma; özel okullarda ve devlet okullarında eğitim gören 10 – 12 yaş grubu öğrencilerin, Görsel Sanatlar dersine bakış açılarındaki sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkilerinin saptanıp, çözüm önerileri ile sanat eğitimine katkı sağlanması bakımından önemli ve gereklidir. Bu araştırmanın,

— Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin sanat eğitimi sorunları ile ilgili tartışmaları yoğunlaştırarak, sosyo - ekonomik ve kültürel farklılıkların sonuçlarına dikkat çekeceği,

— Bu konuda yapılacak yeni araştırmalara kaynak olabileceği umulmaktadır.

1.10 Varsayımlar

1. Kullanılan veri toplama amaçlarının bu çalışmanın amaçlarına uygun olduğu,
2. Öğrencilerin anket sorularını içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.11 Sınırlılıklar

1. Araştırma yöntem bölümünde belirtilen veri toplama araçları ve araştırmacının ulaşabildiği materyallerle sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen veriler, uygulama sonucunda elde edilen bulgularla sınırlıdır.

BÖLÜM 2

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yürütülmesinde izlenmiş olan yöntem, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, kullanılan verilerin toplanma teknikleri ile verilerin çözümlenmesinde kullanılmış olan istatistik işlemler açıklanmıştır.

Bu çalışmada konu ile ilgili kaynak ve araştırmaların belirlenmesi amacıyla “Kaynak Tarama Yöntemi”, verilerin toplanmasında da “Anket” tekniği uygulanmıştır. Ayrıca çalışmada ön görüşmeye de yer verilmiştir.

2.1 Araştırma Modeli

Bu çalışma, betimsel nitelikte bir alan çalışmasıdır. Alan araştırma yöntemi, sosyal bilim alanlarında öncelikle tercih edilen bir araştırma yöntemidir (Arseven, 2001). “Betimsel araştırma ilk ve temel araştırma eylemidir. Bilginin anlaşılması ve araştırılmasında büyük önemi vardır. Eğitim sorunlarının pek çoğu betimsel niteliktedir.” (Ocak, 2005)

Betimsel tarama modelinde yapılandırılmış çalışmalar genellikle doğal çevre içinde gerçekleşmektedir. Kaptan’a (1998, 60) göre, bu tür çalışmalarda değişkenlerin deneysel ve fiziki olarak ayarlanması, olayların meydana gelme ya da gelmemesinin kontrolü diye bir olanak yoktur. Karasar (2001, 34) ise benzer şekilde tarama (survey) modelinin varolan durumu aynen resmetmeyi esas aldığını ifade etmektedir.

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla 25 maddelik bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu toplam 90 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde yüzde, frekans ölçümleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formu, uzmanlar ve öğretim elemanlarının görüşleri dikkate alınarak hazırlanmıştır.

2.2 Çalışma Grubu

Bu araştırma 2008 - 2009 Eğitim ve Öğretim yılının Şubat ve Mayıs ayları arasında, Ankara ilinde Etimesgut ve Çankaya ilçelerine bağlı biri devlet biri özel olmak üzere iki ilköğretim okulunda yapılmıştır. Okulların seçiminde araştırmacı için uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacının okullara kolaylıkla ulaşabilmesine bağlı olarak okullar seçilmiştir. Çalışma grubu bu iki okulda öğrenim gören toplam 90 öğrenci (10 - 12 yaş) ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma her iki okuldan 10 – 12 yaşındaki 15'er çocuk olmak üzere, toplam 90 öğrenciden oluşmaktadır.

2.3 Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formu geliştirilmeden önce konu ile ilgili literatür taranmıştır. Bunun sonucunda 10 – 12 yaş grubu çocukların sosyo – ekonomik ve kültürel durumlarının, Görsel Sanatlar dersine bakışlarının incelenmesini sağlayan, 10 – 12 yaş çocukların sosyo – ekonomik ve kültürel durumlarıyla ilgili, duygu ve düşüncelerine ilişkin anket formu geliştirilmiştir.

“Anket, belli kişilerin veya grupların bir konu üzerindeki duygu, düşünce ve deneyimlerini anlamak için belli bir plana göre hazırlanmış olan soru listeleridir.” (Arseven, 1994). “Anketin; geniş kitlelere kısa sürede uygulanabilirliği, fazla zaman gerektirmemesi, büyük gruplar üzerinde bir anda uygulama imkânı vermesi, diğer tekniklere göre fazla masraf gerektirmemesi, ekonomik olması, imzasız da yazılabileceği için kişinin cevapları hiç çekinmeden yazabilir olması -ki bu da anketin diğer tekniklerden bir üstünlüğüdür- , cevaplar sorunun hemen altında yazılı olarak yer aldığı için cevaplayıcının cevaplamada zorluk çekmemesi, fazla araç ve gerece ihtiyaç olmadan hazırlanır ve uygulanır olması gibi avantajları vardır.” (Karasar, 1991)

Bu araştırmada, çok sayıda öğrenciden kısa sürede, birçok konuda görüş olma olanağının bulunuşu nedeniyle anket kullanılmıştır. Anket ile öğrencilerin ev ve ailesine ilişkin, okul içi ve okul dışı etkinlikleri, çalışma alışkanlıkları gibi. konularda bilgi tabanı sağlanmıştır.

Ankette kullanılan maddeler için “Tamamen Uygun, Kısmen Uygun, Kararsızım, Uygun Değil, Hiç Uygun Değil” ifadeleri kullanılmıştır. Geliştirilen form üç ayrı uzman tarafından değerlendirilerek, gerekli görülen sorular anketten çıkarılmıştır. Böylece anketin geçerliliği sağlanmıştır.

Veri toplama aracı, ilgili kurumlardan gerekli izinler alınarak, 2008 – 2009 eğitim öğretim yılının Şubat ve Mayıs ayları arasında, devlet okuluna ve özel okula devam eden 10 – 12 yaş grubundaki 45’er öğrenciye uygulanmıştır. Örnekleme giren 90 öğrenciden her biri, yöneltilen soruları kendisi cevaplamıştır. Anket formlarının doldurulmasında deneklerle birebir çalışılmış ve formlar araştırmacı tarafından sessiz ve güven verici bir ortamda doldurulmuştur. Ayrıca anketör kullanılmamıştır. Öğrencilerin soruları cevaplamakta isteksiz oldukları gözlemlendiğinde çalışmaya ara verilmiştir.

2.4 Verilerin Analizi

- 1.** Anketten elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile analiz edilmiştir.
- 2.** Veriler frekans ve yüzdeleri hesaplanarak yorumlanmıştır.

Veri toplama aracı ile elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak analiz edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 10,0 (Stastical Package For Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır..

BÖLÜM 3

3. BULGULAR ve YORUMLAR

Bu araştırma, bir devlet okulunda ve bir özel okulda, 4, 5 ve 6. sınıflarda okuyan 10 – 12 yaş grubundaki öğrenciler arasından rastlantısal olarak seçilen 45 x 2 olmak üzere toplam 90 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Anket esnasında devlet okulunda okuyan öğrencilere sunulan imkânlarla özel okulda okuyan öğrencilere sunulan imkânlar açısından farklılıklar gözlemlenmiştir. Özel okulda geniş kütüphane, sergi salonu ve teşkilatlı sanat atölyeleri ile öğrencilere her türlü çalışma ortamı sağlanırken, devlet okulunun sergi salonu ve kütüphanesi bulunmamaktadır. Görsel Sanatlar dersi için ayrılan atölyelerin ise diğer dersliklerden hiç farklı olmadığı, kalabalık sınıf mevcutları ile her öğrenciye bir masa dahi düşmediği gözlemlenmiştir.

Araştırma sırasında, devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleklerine daha hassas ve özverili yaklaşıtlarını düşündürmüştür. Devlet okulunda görev yapan Görsel Sanatlar dersi öğretmenin, içerisinde bulunduğu imkânsızlıklara karşı okul koridorlarında ve bahçesinde açtığı sergiler, ders saatleri dışındaki zamanlarını da ayırarak öğrencilere ek dersler verme, etkinlikler düzenleme çabası, bu tür etkinliklere destek vermeyen okul idarecileri ile mücadelesi gözlemlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerinin farklı bakış açıları, araştırma esnasındaki davranış farklılıklarından da tespit edilebilir. Özel okul Görsel Sanatlar dersi öğretmenleri, öğrencilerle yapılan anketler esnasında, araştırmayı kolaylaştırmak için, imkânları olmasına karşı, hiçbir destekte bulunmamışlar, buna karşılık olarak devlet okulunda görev yapan Görsel Sanatlar dersi öğretmenleri, her türlü kolaylığı sağlamışlardır.

ÖĞRENCİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNE BAKIŞI

Devlet Okulu

Tablo 1. a - Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

1. Görsel Sanatlar dersinin ileriki öğreniminizde gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
		n	%	n	%	n	%		
	Evet	14	93	13	87	13	87	40	89
	Hayır	1	7	2	13	2	13	5	11

Özel Okul

Tablo 1. b - Görsel Sanatlar Dersinin Gerekliliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

1. Görsel Sanatlar dersinin ileriki öğreniminizde gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
		n	%	n	%	n	%		
	Evet	15	100	15	100	14	93	44	98
	Hayır	0	0	0	0	1	7	1	2

Tablodaki 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulunda okuyan öğrencilerin 14'ü (% 93) Görsel Sanatlar dersinin ilerideki öğrenimlerinde gerekli olduğunu belirtirken, özel okulda okuyan öğrencilerin 15'i (% 100) Görsel Sanatlar dersinin ilerideki öğrenimlerinde gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; yanıtlardan da anlaşıldığı gibi her iki okul öğrencileri de Görsel Sanatlar dersinin ileriki öğrenimlerinde gerekli olduğu bilincine ulaşmış olduklarını görüyoruz. Çünkü özel okulda okuyan öğrencilerin 15'i (% 100), devlet okulunda okuyan öğrencilerinin 13'ü (% 87) bu soruya evet yanıtı vermişlerdir.

6. sınıf öğrencilerine baktığımız zaman; devlet okulundan 13 öğrenci (% 87), özel okuldan ise 14 öğrenci (% 93) Görsel Sanatlar dersinin ileriki öğrenimlerinde gerekli olduğunu düşünmektedirler. Buradan da anlaşılacağı gibi her iki grup arasında farklılık görülmemektedir.

1. soruya öğrencilerin verdikleri toplam yanıtlardan çıkan sonuca göre; devlet okulundaki 45 öğrenciden 40'ı (% 89) soruya evet derken, özel okuldaki 45 öğrenciden

44'ü (% 98) evet demiştir. Her iki okul arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte, her iki okul öğrencilerinin de Görsel Sanatlar dersinin ilerideki öğrenimlerinde gerekli olduğunu söylemektedirler diyebiliriz. Aradaki sosyal farklılaşmalara rağmen iki okul öğrencilerinin de Görsel Sanatların, sanatın kişilerin yaşamındaki olumlu etkileri konusunda bilinçli oldukları; bu oranın ise farklı sosyal ortamı sayesinde, özel okullarda daha fazla olduğu söylenebilir.

Devlet Okulu

Tablo 2. a - Görsel Sanatlar Dersinin Faydalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

2. Görsel Sanatlar dersinde öğrendiklerinizden diğer derslerde yararlanıyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	13	87	14	93	42	93
	Hayır	0	0	1	7	1	7	2	4

Özel Okul

Tablo 2. b - Görsel Sanatlar Dersinin Faydalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

2. Görsel Sanatlar dersinde öğrendiklerinizden diğer derslerde yararlanıyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablodaki 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; her iki okul öğrencilerinin % 100'ü Görsel Sanatlar dersinde öğrendiklerinden diğer derslerde de yararlandıklarını söylemektedirler. Bu durumda Görsel Sanatlar dersinin diğer derslerle ilgisi olduğuna öğrencilerin inandığı söylenebilir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; bu maddeye devlet okulu öğrencilerinin 13'ü (% 87), özel okul öğrencilerinin 15'i (% 100) evet yanıtını vermiştir.

'Görsel Sanatlar dersinde öğrendiklerinizden diğer derslerde yararlanıyor musunuz?' sorusuna 6. sınıf öğrencilerinin verdikleri yanıtlara baktığımız zaman; devlet

okulundan 14 öğrenci (% 93), özel okuldan ise 15 öğrenci (% 100) evet yanıtını vermişlerdir.

Öğrencilere yöneltilen 2. soruya verilen toplam yanıtlardan da görüldüğü gibi, özel okulda okuyan 45 öğrencinin tamamı (% 100) Görsel Sanatlar dersinde öğrendiklerinden diğer derslerde de faydalandıklarını belirtirken, bu oran devlet okulunda 42 öğrencidir (% 93).

Sosyal farklılaşmanın, teoriği pratiğe dönüştürme ve farklı alanlarda öğrendiklerini kullanabilme becerisine yansımaları da bu istatistiksel verilerden açıkça görülmektedir. Devlet okullarında eğitim almakta olan öğrenciler içinde sınırlı sayıda da olsa ortaya çıkan bu farklılık kısıtlı sosyal imkânlar neticesinde kazanılamamış bir yorumsama becerisine bağlanabilir.

Öbür yandan daha çok materyal, imkân ve sosyal olanak içerisinde olan, dolayısıyla bilgiye ulaşma bakımından daha özgür bir ortamda yetişen özel okul öğrencilerinin bu soruya tereddütsüz evet demesi de bu yorumsama becerisini kazanmalarıyla ve hayatlarına da bu beceriyi yaymalarıyla açıklanabilir. Buradan da özel okul öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine daha bilinçli yaklaştıklarını ve fakat bu farkın çok büyük olmadığını söyleyebiliriz.

Devlet Okulu

Tablo 3. a – Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Okul Dışı Faaliyetleri

3. Görsel Sanatlar dersine yönelik okul dışı faaliyetleriniz var mı? (kurs, özel ders gibi)	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	5	33	4	27	5	33	14	31
Hayır	10	67	11	73	10	67	31	69

Özel Okul

Tablo 3. b – Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Okul Dışı Faaliyetleri

3. Görsel Sanatlar dersine yönelik okul dışı faaliyetleriniz var mı? (kurs, özel ders gibi)	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	12	80	15	100	13	87	40	89
Hayır	3	20	0	0	2	13	5	11

‘Görsel Sanatlar dersine yönelik okul dışı faaliyetleriniz var mı?’ sorusuna 4. sınıf öğrencilerinin yanıtları şu şekildedir; devlet okulu öğrencilerinden 5’i (% 33) evet, 10’u (% 67) hayır yanıtını vermiştir. Özel okul öğrencileri içerisinde ise 12 öğrenci (% 80) evet, 3 öğrenci (% 20) hayır yanıtını vermiştir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında devlet okulu öğrencilerinden 4’ü (% 27) evet, 11’i (% 73) hayır derken, özel okul öğrencilerinin tümü (% 100) evet demiştir. Bu durum özel okul öğrencilerinin ve ailelerinin okul dışındaki görsel sanatlar etkinliklerine yatkın oldukları görülmektedir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulu öğrencilerinden 5’i (% 33) Görsel Sanatlar dersine yönelik okul dışı faaliyetleri olduğunu belirtirlerken, 10 öğrenci (% 67) olmadığını belirtmiştir. Özel okuldan ise 2 öğrenci (% 13) dışında 13 öğrencinin (% 87) Görsel Sanatlar dersine yönelik okul dışı faaliyetlerinin olduğunu görebiliyoruz. Bu durumda; özel okul öğrencilerinin okul dışında görsel sanatlara daha eğilimli oldukları yorumunu yapabiliriz.

3. sorunun toplam yanıtlarında da görüldüğü gibi yine iki okul öğrencileri arasında büyük farklılıklar görülmektedir. Çünkü “Görsel Sanatlar dersine yönelik okul

dışı faaliyetleriniz var mı?” sorusuna özel okuldaki 45 öğrenciden 40’ı (% 89) evet yanıtını verirken, devlet okulundaki 45 öğrenciden yalnızca 14’ü (% 31) evet demiştir. Bu durum; özel okul öğrencilerinin okul dışında görsel sanatlara eğilimli olduğunu gösteriyor diyebiliriz.

Bunun yanı sıra ortaya çıkan bu verilerden de görüldüğü üzere kurs, özel ders... gibi maddi imkânlarla birebir ilişkili bir hayat standardına sahip olmak kısıtlı imkânlar içindeki devlet okulu öğrencileri için oldukça zordur. Dolayısıyla sınırlılıklar ilgiyi, beceriyi, eğilimi... de bu sosyal olguda olduğu gibi bastırabilir ya da bunların ortaya çıkmasına engel olabilir denebilir.

Devlet Okulu

Tablo 4. a –Öğrenciye Göre Görsel Sanatlar Dersinin Kabiliyet İşi mi?

4. Görsel Sanatlar dersinin kabiliyet (yetenek) işi olduğuna inanıyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Özel Okul

Tablo 4. b – Öğrenciye Göre Görsel Sanatlar Dersi Kabiliyet İşi mi?

4. Görsel Sanatlar dersinin kabiliyet (yetenek) işi olduğuna inanıyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	14	93	44	98
	Hayır	0	0	0	0	1	7	1	2

Tabloda 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; her iki okuldaki öğrenci grubu da Görsel Sanatlar dersinin % 100 (yetenek) kabiliyet işi olduğuna inandıklarını söylemektedirler. 5. sınıf öğrencilerine baktığımız zaman farklı bir durum söz konusu değildir. Çünkü 4. soruya her iki okuldaki 15’er (% 100) öğrenci de evet yanıtını vermişlerdir.

6. sınıf öğrencileri de 4. ve 5. sınıf öğrencileri gibi düşünmektedirler. Çünkü özel okuldaki 1 öğrenci (% 7) dışında, her iki gruptaki diğer bütün öğrenciler Görsel Sanatlar dersinin kabiliyet işi olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir.

Aldığımız toplam yanıtlardan, ilköğretim okullarında, Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin çocukları yanlış yönlendirdiğini düşünebiliriz. Çünkü öğrencilerinin büyük çoğunluğu Görsel Sanatlar dersinin kabiliyet (yetenek) işi olduğunu düşünmektedirler. Bu oran devlet okulunda 45 öğrenciyken (% 100), özel okulda 44 öğrencidir (% 98).

İki okul arasında büyük bir fark görülmemektedir. Sanatın beceri ile iç içe olduğu algısı genelde toplumda özelde ise bu öğrenci topluluğu içinde büyük oranda yerleşmiş, adeta normlaşmıştır. Unutulmamalı ki eğitim ya da farklı imkânlar neticesinde sanatsal bir konuda beceri sahibi olmayan bir birey süreç farklılığı da olsa o konuda uzmanlaşabilir. Ya da tam tersi durumda ise sanatsal bir konuda becerisi olan, yetenekli bir genç imkânlar el vermediği durumda bu becerisini ne kadar açığa çıkarabileceği de tartışılacak bir konudur. Dolayısıyla becerinin sosyal imkânlarla bağlantısında ortaya çıkan farklılaşmanın Görsel Sanatlar dersine yansımalarına bakıldığında ortaya çıkan olguyu tek taraflı düşünmektense olguyu daha farklı yönleriyle değerlendirmek gerekmektedir.

Bu iki okul öğrencilerinin bunu uygulama farklılıkları ise apaçık görülmektedir. Devlet okulunda öğrencilerin bu eleştirel düşünme tarzını uygulayıp uygulamadıkları tartışma konusu iken, özel okulda çok az sayıda da olsa olguyu farklı açıdan değerlendiren, dolayısıyla bu normlaşmadan sıyrılan öğrenciler olduğu açıkça görülebilir.

Devlet Okulu

Tablo 5. a - Görsel Sanatlar Dersinde Sınıf Mevcutlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

5. Görsel Sanatlar dersinde sınıf mevcudunun kalabalık olması çalışmalarınızı etkiliyor mu?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	8	53	6	40	8	53	22	49
Hayır	7	47	9	60	7	47	23	51

Özel Okul

Tablo 5. b - Görsel Sanatlar Dersinde Sınıf Mevcutlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

5. Görsel Sanatlar dersinde sınıf mevcudunun kalabalık olması çalışmalarınızı etkiliyor mu?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	4	27	6	40	4	27	14	31
Hayır	11	73	9	60	11	73	31	69

Tablodaki 5. soru ‘Görsel Sanatlar dersinde sınıf mevcudunun kalabalık olması çalışmalarınızı etkiliyor mu?’dur. 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında devlet okulundan 8 öğrenci (% 53) bu soruya evet derken, özel okuldan 4 öğrenci (% 27) evet demiştir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında devlet okulu öğrencilerinin 6’sının (% 40) sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından etkilendiğini, 9’unun (% 60) etkilenmediğini görüyoruz. Özel okulda da durum birebir aynıdır. Orada da 6 öğrenci (% 40) etkilenmekte, 9 öğrenci ise (% 60) etkilenmemektedir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundaki 15 öğrenciden 8’i (% 53) evet derken, 7’si (% 47) hayır demiştir. Aynı soruya özel okuldaki 15 öğrencinin 4’ü (% 27) evet derken, 11’i (% 73) hayır yanıtını vermiştir. Buradan da devlet okulundaki öğrencilerin daha az mevcutlu sınıflarda okumak istedikleri sonucun varabiliriz.

Toplam sonuçlara bakıldığında bu soruya özel okuldaki 45 öğrenciden 14’ü (% 31) evet, 31 öğrenci ise (% 69) hayır yanıtını vermiştir. Devlet okulunda ise 45 öğrenciden 22’si (% 49) evet, 23’ü (% 51) hayır yanıtını vermiştir. Sınıf mevcudunun kalabalık olması devlet okulu öğrencilerini daha fazla etkilemektedir. Buradan; özel okullarda ki sınıf mevcutlarının öğrenciyi rahatsız edecek kadar kalabalık olmadığı, olsa

dahi okulun imkânlarıyla öğrencinin rahat çalışabileceği ortamın sağlanabildiği düşünülmektedir. Fakat bu imkânlar devlet okullarında yoktur. Dolayısıyla imkânların ilgiyi ne ölçüde etkilediği bu veriler neticesinde tekrar saptadığımız bir konudur.

Kalabalık bir çalışma ortamının ortaya çıkardığı dikkat dağıtıcı, gürültülü dolayısıyla derse adapte olabilme açısından oldukça zor bir ortamın öğrenciyi dersi dinlemeye teşvik edeceği yerde daha da uzaklaştıracağı gibi gözlenebilir bir olgudan yola çıkarsak sanatsal bir etkinlik sırasında bu tarz dikkat dağıtıcı dış nedenler öğrenciyi birebir etkilemektedir diyebiliriz. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar neticesinde görülebilir ki her iki okulda da farklılık göstermesine rağmen azımsanamayacak bir miktarda öğrenci de, kalabalığın çalışmalara etki ettiğini düşünmektedir.

“Kalabalık” kavramının her iki okul öğrencileri açısından ne ifade ettiği de tartışılabilir bir konudur. Özel okul öğrencilerinin bu kavrama bakışı ile sınırlı imkânlarla eğitim alma çabası içinde sınıflarda ikişer üçer oturan -hatta Doğuda ya da köylerde iki - üç sınıfın bir arada olduğu düşünüldüğünde- devlet okulu öğrencilerinin bu kavrama bakışı arasında fark olduğu da oldukça net görülebilir. Dolayısıyla imkânlar olaya bakışı, değerlendirmeyi birebir etkileyebilir denebilir.

Devlet Okulu

Tablo 6. a - Görsel Sanatlar Dersinin Süresine İlişkin Öğrenci Görüşleri

6. Haftalık ders programı içerisinde, Görsel Sanatlar dersinin daha çok olmasını ister misiniz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Evet		14	93	13	87	12	80	39	87
Hayır		1	7	2	13	3	20	6	13

Özel Okul

Tablo 6. b - Görsel Sanatlar Dersinin Süresine İlişkin Öğrenci Görüşleri

6. Haftalık ders programı içerisinde, Görsel Sanatlar dersinin daha çok olmasını ister misiniz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Evet		15	100	15	100	14	93	44	98
Hayır		0	0	0	0	1	7	1	2

Tabloda 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; Görsel Sanatlar dersinin haftalık ders programı içerisinde arttırılmasını isteyen devlet okulunda 14 öğrenci (% 93), özel okulda 15 öğrenci (% 100) bulunmaktadır. Bu durumda her iki okuldaki öğrenci grupları da Görsel Sanatlar ders saatinin program içerisinde arttırılmasını istemektedirler.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında öğrencilerin devlet okulundaki 2'si (% 13) dışında, diğer bütün öğrenciler evet yanıtını vermişlerdir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundaki 12 öğrenci (% 80) haftalık ders programları içerisinde, Görsel Sanatlar dersinin daha çok olmasını istediğini belirtirken bu oran özel okuldaki 14 öğrenci (% 93)'dir. Bu durum da her iki grup öğrencilerinin de Görsel Sanatlar dersinden keyif aldıklarının göstergesidir şeklinde düşünülebilir.

Toplam sonuçlara bakıldığında haftalık ders programları içerisinde, Görsel Sanatlar dersinin daha fazla olmasını isteyen öğrenci sayısı devlet okulunda 39'ken (% 87), özel okulda 44'tür (% 98). İki okul arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte, özel okuldaki öğrenciler Görsel Sanatlar dersinden daha fazla keyif almaktadırlar. Bir

önceki soruda olduğu gibi, bu soruda da önemli nokta Görsel Sanatlar dersinin okuldaki imkânlarıyla ilgilidir. Materyal açıdan daha fazla imkân içindeki özel okul öğrencileri bu derse daha fazla ilgi duymakta dolayısıyla daha fazla talep etmektedir. Görsel Sanatlar dersi içeriğinin ilgi çekici ve diğer derslere oranla dinlendirici yönü göz önünde tutulduğunda öğrencilerin bu derslere ilgisi yadırganmayacaktır.

Devlet Okulu

Tablo 7. a - Görsel Sanatlar İle İlgili Etkinliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri

7. Resim sergilerine ya da galerilere gittiniz mi?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	13	87	8	53	10	67	31	69
	Hayır	2	13	7	47	5	33	14	31

Özel Okul

Tablo 7. b - Görsel Sanatlar İle İlgili Etkinliklere İlişkin Öğrenci Görüşleri

7. Resim sergilerine ya da galerilere gittiniz mi?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	14	93	15	100	44	98
	Hayır	0	0	1	7	0	0	1	2

Tabloda, ‘Resim sergilerine ya da galerilere gittiniz mi?’ sorusuna, 4. sınıflarda, devlet okulunda okuyan öğrencilerinden 13’ü (% 87), özel okul öğrencilerinden ise 15’i (% 100) evet demiştir.

5. sınıf öğrencilerinden; özel okul öğrencilerinin 14’ü (% 93) resim sergilerine ve galerilere gittiklerini, 1 öğrenci (% 7) gitmediğini belirtmektedir. Devlet okulundaki 15 öğrenciden ise 8’i (% 53) resim sergilerine ve galerilere gidiyorken, 7’si (% 47) gitmemektedir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundan 10 öğrenci (% 67) resim sergilerine ya da galerilere gitmişken, 5 öğrenci (% 33) gitmediklerini ifade etmiştir.

Özel okulda ise 15 öğrencinin 15'i de (% 100) resim sergilerine ya da galerilere gittiklerini belirtmişlerdir.

Toplam sonuçlarda ise; özel okuldaki 45 öğrenciden 44'ü (% 98) evet derken, devlet okulundaki 45 öğrenciden 31'i (% 69) evet demiştir. Bu da özel okulda okuyan öğrencilerin resim sergilerine daha fazla ilgili oldukları biçiminde yorumlanabilir.

Ayrıca göz önünde tutulması gereken bir nokta da yaşam şartlarının sosyal hayata yansımaları bağlamında özel okul öğrencileri için sergilere gitmek alışılmış, rutinleşmiş bir sosyal aktivite iken bu durum devlet okulu öğrencileri arasında farklılık göstermekte dolayısıyla iki okul arasındaki fark ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla maddi yaşamın yönlendirdiği bir sosyal, kültürel yaşam tarzı ortaya çıkmaktadır.

Devlet Okulu

Tablo 8. a - Resim Sergilerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

8. Resim sergileri hoşunuza gidiyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Özel Okul

Tablo 8. b - Resim Sergilerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

8. Resim sergileri hoşunuza gidiyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

8. soruda “Resim sergileri hoşunuza gidiyor mu?”ya her iki okulda alınan yanıtlar da birebir aynıdır. 4, 5 ve 6. sınıf öğrencilerine her iki okulda da aynı oranlarda yanıt vermişlerdir. Tablodaki 8. soru öğrenci anne - babalarının, kültür düzeyleri, görsel sanatlara ilgileri ve ailenin olanakları ile ilgilidir. ‘Resim sergileri hoşunuza gidiyor mu?’ sorusuna toplam sonuçlara bakıldığında özel okuldaki 45 öğrenciden 45’i de (%)

100) evet yanıtını vermişlerdir. Bu durum diğer okul için de aynıdır. Devlet okulundaki 45 öğrenciden 45'i de (% 100) evet yanıtını vermiştir.

Bu durumda iki grup arasında da hiçbir fark görülmemektedir. Bir etkinliğin yapılıp yapılamaması maddi imkânlarla, sosyal ve kültürel olanaklarla birebir ilintiliyken bireylerin soyut düşünmesi, istekleri, beğenileri bu tarz sınırlılıklar barındırmaz. İsteklerin uygulamaya, eylemeye dönüşmesi noktasında ise işte bu sınırlılıklar ortaya çıkar. Oysa bu soruda görüldüğü gibi öğrenciler resim sergilerini tereddütsüz beğenmektedir.

Sergilere gidip gidememek ise bir önceki soruda olduğu gibi imkânlarla ve sosyal çevre gibi çok çeşitli alt nedenlerle ilintiliyken beğenmek ya da beğenmemek konusunda bireyler büyük oranda kendi özgür düşüncelerini yansıtırlar tıpkı iki okuldaki bu öğrenci topluluğunda olduğu gibi.

Devlet Okulu

Tablo 9. a – Yapılan Resmin Konusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

9. Hangi konuda resim yapmak hoşunuza gidiyor?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Serbest Konuda	8	53	10	67	3	20	21	47
	Belirli gün ve haftaların resimlerini yapmak	0	0	1	7	0	0	1	7
	Ünitelerin konularına uygun resimler yapmak	0	0	0	0	0	0	0	0
	Hayali resimler yapmak	7	47	4	27	12	80	23	51

Özel Okul

Tablo 9. b - Yapılan Resmin Konusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

9. Hangi konuda resim yapmak hoşunuza gidiyor?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Serbest Konuda	7	47	9	60	11	73	27	60
	Belirli gün ve haftaların resimlerini yapmak	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ünitelerin konularına uygun resimler yapmak	0	0	0	0	0	0	0	0
	Hayali resimler yapmak	8	53	6	40	4	27	18	40

Tabloda ‘Hangi konuda resim yapmak hoşunuza gidiyor?’ sorusuna ise 4. sınıf öğrencilerinin yanıtları şu şekildedir; devlet okulundan 8 öğrenci (% 53) serbest konuda derken, özel okuldan 7 öğrenci (% 47) serbest konuda demiştir. Belirli gün ve haftaların resimlerini yapma ile ünitelerin konularına uygun resimler yapma isteği her iki grupta

da yoktur (% 0). Hayali resim yapmak seçeneğine ise devlet okulundan 7 öğrenci (% 47), özel okuldan 8 öğrenci (% 53) evet demiştir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulunda okuyan 10 öğrenci (% 67) serbest konuda resim yapmaktan hoşlandığını belirtiyorken, özel okulda bu yanıtı 9 öğrenci (% 60) vermiştir. Devlet okulunda yalnızca 1 öğrenci (% 7) belirli gün ve haftaların resimlerini yapmaktan hoşlandığını belirtmişken, özel okulda ise hiç yoktur. Her iki okulda da ünitelerin konularına uygun resimler yapmaktan hoşlanan öğrenci çıkmamıştır. Bunların yanında devlet okulunda 4 öğrencinin (% 27), özel okulda ise 6 öğrencinin (% 40) hayali resimler yapmaktan hoşlandığını söyleyebiliriz.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında ise devlet okulundan 3 öğrenci (% 20) serbest konuda derken, özel okuldan 11 öğrenci (% 73) serbest konuda demiştir. Hayali resim yapmak seçeneğine ise devlet okulundan 12 öğrenci (% 80), özel okuldan 4 öğrenci (% 27) evet demiştir. Belirli gün ve haftaların resimlerini yapma ile ünitelerin konularına uygun resimler yapma isteği yine her iki grupta da yoktur (% 0). Bu durumda devlet okulu öğrencilerinin çoğunun hayali resimler yapmaktan hoşlanmakta, özel okuldaki öğrencilerin çoğu ise serbest konuda resim yapmaktan hoşlanmaktadır şeklinde düşünülebilir.

Toplam sonuçlara bakıldığında; devlet okulundaki 45 öğrencinin 21'i (% 47) serbest konuda, 1'i (% 7) belirli gün ve haftalar konusunda, 23'ü (% 51) ise hayali resimler yapmaktan hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Özel okuldaki 45 öğrenciden ise, 27'si (% 60) serbest konuda derken, 18'i (% 40) hayali resimler yapmaktan hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Yani iki okul arasında anlamlı bir fark olmamakla birlikte, 10 – 12 yaş grubu çocukların büyük çoğunluğunun, resim yaparken, konuda kısıtlama getirilmesinden hoşlanmadığını, serbest ya da hayali konuda resim yapmaktan hoşlandıkları sonucu çıkmaktadır. Görsel Sanatlar dersi gibi kapsam olarak hayal gücünü ve yaratıcılığı ortaya çıkaran bir dersin içeriğinin de ortaya koyduğu üzere özgür ve yaratıcı eylem ve sanat iç içe olmalıdır. Bunu çocukların bu soruya verdikleri cevaplar dâhilinde ortaya çıkan saptamadan da açıkça görmekteyiz. Dolayısıyla denebilir ki özgür eylem, sınırlılıklardan sıyrılma her yaşta olduğu gibi çocuklarda da oldukça fazla talep görmektedir, istenmektedir.

Devlet Okulu

Tablo 10. a - Boş Zamanlarda Resim Yapmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

10. Boş zamanlarınızda resim yapıyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	13	87	10	67	38	84
	Hayır	0	0	2	13	5	33	7	16

Özel Okul

Tablo 10. b - Boş Zamanlarda Resim Yapmaya İlişkin Öğrenci Görüşleri

10. Boş zamanlarınızda resim yapıyor musunuz?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	7	47	11	73	13	87	31	69
	Hayır	8	53	4	27	2	13	14	31

Tabloda 10. soru: ‘Boş zamanlarınızda resim yapıyor musunuz?’dur. 4. sınıf öğrenci yanıtlarına bakıldığında; devlet okulundaki bütün öğrenciler (% 100) evet yanıtını verirken, özel okuldan sadece 7 öğrenci (% 47) evet yanıtını vermiştir. Buradan da özel okuldaki öğrencilerin boş zamanlarında resim yapmanın dışında başka etkinlikler de katıldıkları düşünülebilir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında yanıtlar şöyledir: devlet okulundan 13 öğrenci (% 87), özel okuldan ise 11 öğrenci (% 73) evet derken, devlet okulundan 2 öğrenci (% 13), özel okuldan 4 öğrenci (% 27) hayır demiştir. Her iki grup öğrencileri arasında çok büyük bir fark bulunmama beraber, özel okulda hayır diyen öğrencilerin çoğunlukta olduğunu göz önünde bulundurarak, bu öğrencilerin resim dışında başka etkinliklere de katıldıkları şeklinde yorum yapabiliriz.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulu öğrencilerinden 10 tanesi (% 67) boş zamanlarında resim yaptıklarını belirtirken, 5 tanesi (% 33) boş zamanlarında resim yapmadıklarını söylemişlerdir. Özel okulda ise 13 öğrenci (% 87) evet derken, 2 öğrenci (% 13) hayır yanıtını vermiştir. Bu durum özel okuldaki öğrencilerin boş zamanlarında resme daha ilgili oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Toplam sonuçlara bakıldığında; devlet okulundaki 45 öğrenciden 38'i (% 84) evet yanıtını verirken, özel okuldaki 45 öğrenciden 31'i (% 69) evet demiştir. Bu soruda da iki okul arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Fakat oranlara bakıldığında sosyal ve kültürel olanakların ortaya çıkardığı yaşam standardı burada da bir kere daha karşımıza çıkmaktadır. Boş zamanlarını çok çeşitli imkânlarla değerlendirebilecek maddi imkânlara sahip olan özel okul öğrencilerinin boş zamanlarında resme talepleri azalma gösterirken bu oran devlet okullarında biraz daha fazla görülmektedir.

Devlet Okulu

Tablo 11. a - Hayatlarında Görsel Sanatların Yerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

11. Gelecekte görsel sanatlar alanında çalışmak ister misiniz?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	9	60	12	80	4	27	25	56
Hayır	6	40	3	20	11	73	20	44

Özel Okul

Tablo 11. b - Hayatlarında Görsel Sanatların Yerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

11. Gelecekte görsel sanatlar alanında çalışmak ister misiniz?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	15	100	10	67	5	33	30	67
Hayır	0	0	5	33	10	67	15	33

Tablodaki; 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulu öğrencilerinden 9'u (% 60) soruya evet yanıtını verirken, özel okul öğrencilerinden 15'i (% 100) evet yanıtını vermiştir. Bu da yine özel okulda okuyan öğrencilerin görsel sanatlara daha çok eğilimleri olduğu şeklinde yorumlanabilir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında yanıtlardan da anlaşıldığı gibi her grup öğrencilerinin çoğu gelecekteki hayatlarında görsel sanatlarla iç içe olmak istemektedirler. Çünkü bu soruya, devlet okulundan 12 öğrenci (% 80), özel okuldan ise 10 öğrenci (% 67) evet yanıtını vermiştir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında da anlaşılacağı gibi her iki grubun da büyük çoğunluğu gelecekte görsel sanatlar alanında çalışmak istemediklerini belirtmişlerdir. Çünkü devlet okulundan 4 öğrenci (% 27) bu soruya evet demiş, 11 öğrenci (% 73) hayır demiştir. Özel okulda ise 5 öğrenci (% 33) gelecekte görsel sanatlar alanında çalışmak istediğini söylerken, 10 öğrenci (% 67) istemediğini söylemiştir. Buradan da her iki grup arasında farklılık olmadığını söyleyebiliriz.

Toplam sonuçlara bakıldığında; tablodaki son soru olan, “Gelecekte görsel sanatlar alanında çalışmak ister misiniz?”e yanıtlar ise şu şekildedir: Devlet okulundaki 45 öğrenciden 25’i (% 56) evet, 20 öğrenci (% 44) hayır yanıtını vermiştir. Özel okuldaki 45 öğrenciden ise 30’u (% 67) gelecekte görsel sanatlar alanında çalışmak istediklerini belirtirken, 15’i (% 33) hayır yanıtını vermişlerdir.

AİLENİN DERSE BAKIŞI

Devlet Okulu

Tablo 12. a - Ailenin Görsel Sanatlar Dersine Bakışına İlişkin Öğrenci Görüşleri

12. Aileniz Görsel Sanatlar derslerini gerekli buluyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	13	87	14	93	12	80	39	87
	Hayır	2	13	1	7	3	20	6	13

Özel Okul

Tablo 12. b - Ailenin Görsel Sanatlar Dersine Bakışına İlişkin Öğrenci Görüşleri

12. Aileniz Görsel Sanatlar derslerini gerekli buluyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

12. soru ‘Aileniz Görsel Sanatlar dersini gerekli buluyor mu’dur. 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında devlet okulunda 13 öğrenci (% 87) evet derken, özel okulda 15 öğrenci (% 100) evet demektedir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; özel okul öğrencilerinin 15’inin (% 100) ailesi de Görsel Sanatlar dersini gerekli buluyorken, devlet okulu öğrencilerinin 14’ünün (% 93) ailesinin Görsel Sanatlar dersini gerekli bulmaktadır.

Tablodaki 12. soru olan ‘Aileniz Görsel Sanatlar derslerini gerekli buluyor mu?’ya 6. sınıf öğrenci yanıtlarına bakıldığında; özel okuldan 15 öğrencinin 15’i de (% 100) evet derken, devlet okulunda bu oran % 80 (12 öğrenci)dir. 3 öğrenci (% 20) bu soruya hayır demiştir.

Tablodaki 12. soru; ailelerin Görsel Sanatlar dersine bakışıyla ilgilidir. Toplam sonuçlara bakıldığında; devlet okulundaki 45 öğrenciden 39’unun (% 87) anne - babası Görsel Sanatlar dersini gerekli bulurken, özel okuldan 45 öğrencinin hepsinin (% 100) anne - babası Görsel Sanatlar dersini gerekli bulmaktadırlar.

Bu durum özel okullardaki öğrenci anne - babaları ile kırsal kesimdeki devlet okulu öğrenci anne - babaları arasındaki farkı ortaya koymaktadır. Bu fark öğrencilere de yansımaktadır. Ailelerin Görsel Sanatlar dersine bakışındaki iki okulun sosyal farklılıklarının yansımaları burada da görülmektedir.

Sanatın, sanatsal etkinliğin özel okulda okuyan öğrencilerinin aileleri tarafından tereddütsüz tercih edilmesi kazanılan bir sosyal, sanatsal bilincin de göstergesidir. Diğer okul bağlamında değerlendirdiğimizde ise, araştırma yapılan devlet okulunda benzer oranda olmasa da birçok benzeri devlet okuluna oranla oldukça iyimser bir tablo oluşturacak bir değerdedir denebilir.

Devlet Okulu

Tablo 13. a - Ailenin Araç ve Gereçleri Sağlayabilmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

13. Aileniz Görsel Sanatlar dersi için gerekli araç ve gereçleri size sağlayabiliyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Özel Okul

Tablo 13. b - Ailenin Araç ve Gereçleri Sağlayabilmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

13. Aileniz Görsel Sanatlar dersi için gerekli araç ve gereçleri size sağlayabiliyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablodaki 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında her iki okuldaki tüm öğrencilerin (% 100) evet yanıtını verdiğini görüyoruz. 5. sınıf öğrencileri için de bu durum birebir aynıdır.

13. sorudaki ‘Aileniz Görsel Sanatlar dersi için gerekli araç ve gereçleri size sağlayabiliyor mu?’ sorusuna 6. sınıf öğrenci yanıtlarına bakıldığında; her iki öğrenci

grubundaki tüm öğrenciler (% 100) evet yanıtını vermişlerdir. Buradan Görsel Sanatlar dersleri için gerekli araç ve gereçlerin aileler tarafından sağlanılabildiği düşünülebilir.

Ailelerin Görsel Sanatlar dersine bakışı ile ilgili olan 13. soruda, toplam sonuçlara göre her iki okuldaki 45'er öğrenci de (% 100) anne - babalarının Görsel Sanatlar dersi için gerekli araç ve gereçleri sağladıklarını belirtmişlerdir.

Devlet Okulu

Tablo 14. a - Ailenin Öğrenciyi Desteklemesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

14. Aileniz evde resim yaparken çalışmalarınızı destekliyor mu?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
	n	%	n	%	n	%		
Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Özel Okul

Tablo 14. b - Ailenin Öğrenciyi Desteklemesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

14. Aileniz evde resim yaparken çalışmalarınızı destekliyor mu?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
	n	%	n	%	n	%		
Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablodaki 4. sınıf öğrenci yanıtlarına bakıldığında bütün çocuklar evde resim yaparlarken aileleri tarafından desteklendiklerini söylemektedirler. Bu durum 5 ve 6. sınıf öğrencileri için de geçerlidir. Her iki gruptaki bütün öğrenciler (% 100) evde resim yaparken çalışmalarının aileleri tarafından desteklendiğini söylemiştir. Bir önceki soruya bağlı olarak sorulan 14. soruya, toplam sonuçlara bakıldığında; her iki gruptaki 15'er öğrenci de (% 100) evet yanıtını vererek aileleri tarafından desteklendiklerini ifade etmişlerdir. Ve iki grup arasında herhangi bir fark görülmemektedir. Bir etkinliğin desteklenmesi çocuklarda o etkinliğe yönelmeyi sağlayabilir dolayısıyla ailelerin bu konudaki tutumunun oldukça önemli olduğu göz önünde alındığında iki okul arasındaki sosyal farklılaşmanın ailelerin desteği konusunda farklılığa neden olmadığı açıkça görülmektedir.

AİLENİN EKONOMİK DURUMU

Devlet Okulu

Tablo 15. a - Ailenin Aylık Gelirine İlişkin Öğrenci Görüşleri

15. Ailenizin aylık geliri kaç TL dir?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
	n	%	n	%	n	%		
400-700 TL	1	7	2	13	0	0	3	7
700-900 TL	1	7	0	0	4	27	5	11
900-1200 TL	7	47	3	20	3	20	13	29
1200-1500	3	20	5	33	4	27	12	27
1500 + TL	3	20	5	33	4	27	12	27

Özel Okul

Tablo 15. b - Ailenin Aylık Gelirine İlişkin Öğrenci Görüşleri

15. Ailenizin aylık geliri kaç TL dir?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
	n	%	n	%	n	%		
400-700 TL	0	0	0	0	0	0	0	0
700-900 TL	0	0	0	0	0	0	0	0
900-1200 TL	0	0	0	0	0	0	0	0
1200-1500	0	0	0	0	0	0	0	0
1500 + TL	15	100	15	100	15	100	45	100

Tabloda ki 15. sorunun yanıtlarına bakıldığında; devlet okulunda okuyan öğrenci ailelerinin ekonomik düzeyleri, özel okulda okuyan öğrencilerin ailelerine göre oldukça düşüktür.

Örneğin 4. sınıf öğrencilerinden, devlet okulunda okuyan öğrenci ailelerinin içerisinde, bir ailenin (% 7) açlık sınırında, 8 ailenin (% 54) de yoksulluk sınırında olduğu görülmektedir. Oysa özel okulda okuyan öğrenci ailelerinin tümünün (% 100) gelir düzeyi 1.500TL'nin üzerindedir.

5. sınıf öğrenci ailelerinin gelir düzeylerine bakıldığında, devlet okulunda okuyan öğrencilerin, 2'sinin ailesi (% 13) açlık sınırında, 3'ünün ailesi (% 20) yoksulluk

sınırındadır. Oysa özel okulda okuyan öğrenci ailelerinin hepsinin (% 100) gelir düzeyi 1.500 TL'nin üzerindedir.

6. sınıf öğrenci ailelerinin durumları da pek farklı değildir. Devlet okulunda okuyan öğrencilerin 11'inin ailesi (% 73) yoksulluk sınırındayken yalnızca 4 (% 27) öğrenci ailesinin aylık geliri 1.500 Lira'nın üzerindedir. Özel okuldaki 15 öğrenci ailesinin aylık geliri 1.500 TL'nin üzerindedir.

Toplam sonuçlara bakıldığında; devlet okulunda okuyan öğrencilerinin 3'ünün ailesi (% 7) açlık sınırında, 18'inin ailesi (% 40) yoksulluk sınırındayken, yalnızca 12 öğrenci (% 27) ailesinin aylık geliri 1.500 TL'nin üzerindedir. Buna karşılık olarak özel okulda okuyan öğrenci ailelerinin tamamının aylık geliri 1.500 TL'nin üzerindedir.

Devlet Okulu

Tablo 16. a - Yaşadıkları Ev Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

16. Oturduğunuz ev kendinizin mi, kira mı?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
		n	%	n	%	n	%		
	Kira Değil	10	67	10	67	11	73	31	69
	Kira	5	33	5	33	4	27	14	31

Özel Okul

Tablo 16. b - Yaşadıkları Ev Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

16. Oturduğunuz ev kendinizin mi, kira mı?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
		n	%	n	%	n	%		
	Kira Değil	14	93	15	100	13	87	42	93
	Kira	1	7	0	0	2	13	3	7

Tablodaki 16. soruya, 4. sınıf öğrencilerinin verdikleri yanıtlara bakıldığında; devlet okulunda okuyan 15 öğrenciden 5 öğrencinin (% 33) ailesi kirada otururken, özel okulda okuyan 15 öğrencinin, yalnızca 1'inin (% 7) ailesi kirada oturmakta, diğer aileler ise (% 93) kendi evlerinde oturmaktadırlar.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulunda okuyan 10 öğrenci ailesi (% 67) kendi evlerinde, 5 öğrenci ailesi (% 33) kirada oturmaktadır. Özel okulda okuyan öğrenci ailelerinin ise hepsi (% 100) kendi evlerinde oturmaktadır.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundan 11 öğrenci (% 73) kendi evlerinde oturduklarını belirtirken, 4 öğrenci (% 27) kirada oturduğunu belirtmiştir. Özel okulda okuyan öğrenci ailelerinin ise 13'ü (% 87) kendi evinde otururken, 2'si (% 13) kirada oturmaktadır.

Toplam yanıtlara bakıldığında devlet okulundaki 45 öğrencinin; % 69'u, özel okul öğrencinin ise; % 93'ü oturdukları evin kendilerine ait olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumda özel okulda okuyan öğrenci ailelerinin ekonomik düzeyleri, devlet okulunda okuyan öğrenci ailelerinin ekonomik düzeylerinden daha yüksektir. Buradan da iki grup arasında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir.

Ekonomik düzeyin eğitim, sosyal aktivite, sağlık... gibi her alanı birbir etkilediğini düşünürsek; bu iki okul arasındaki tespit edilen farklılıkların birçoğunun temeli ekonomik ve sosyal fırsat eşitsizliğinden gelmektedir denebilir.

İnsanların en tabii biyopsişik ihtiyaçlarından biri olan barınma ihtiyacından yola çıkarak yorumlamak gerekirse, özel okul öğrencilerinin kendi evlerinde oturma oranlarına ve devlet okullarındaki öğrencilerin kendi evlerinde oturma oranlarına baktığımızda ortaya çıkan sonuç aradaki fark hakkında fikir vermektedir.

Devlet Okulu

Tablo 17. a - Öğrencinin Kendine Ait Bir Odası Olup Olmadığı

17. Evinizde sizin ayrı bir odanız var mı?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Evet		13	87	12	80	11	73	36	80
Hayır		2	13	3	20	4	27	9	20

Özel Okul

Tablo 17. b - Öğrencinin Kendine Ait Bir Odası Olup Olmadığı

17. Evinizde sizin ayrı bir odanız var mı?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
Evet		15	100	15	100	15	100	45	100
Hayır		0	0	0	0	0	0	0	0

Ekonomik durumu ilgilendiren 17. soruya, 4. sınıf öğrencilerinin verdikleri yanıtlarda da görüldüğü gibi; devlet okulunda okuyan öğrencilerin, 2'sinin (% 13) ayrı odası olmadığı, 13'ünün (% 87) ayrı odasının olduğu görülmektedir. Özel okulda okuyan öğrencilerin ise hepsinin (% 100) ayrı odalarının olduğu görülmektedir. 5. sınıf öğrencilerinin yanıtlarına bakıldığında; devlet okulunda okuyan öğrencilerin, 12'sinin (% 80) kendisine ait bir odası olduğu, 3'ünün (% 20) olmadığı görülmektedir. Özel okul öğrencilerinin ise hepsinin (% 100) kendilerine ait birer odaları vardır.

6. sınıf öğrencilerinin yanıtlarına bakıldığında; devlet okulundan 11 öğrenci (% 73) evet derken, özel okuldaki öğrencilerin hepsi (% 100) evet demiştir. Buradan da özel okul öğrencilerinin evlerindeki çalışma ortamları daha uygundur sonucuna varılabilir.

Toplamına bakıldığında; devlet okulundaki 45 öğrencinin; % 80'i, özel okuldaki 45 öğrencinin ise; % 100'ü kendilerine ait bir odalarının olduğunu söylemektedirler. Ekonomik şartların kişilerin yaşam standartlarına ne ölçüde etki ettiği bu iki okul arasında oluşan farktan da açık ve net bir biçimde görülmektedir.

Devlet Okulu**Tablo 18. a - Ailede Yaşayan Kişi Sayısı**

18. Evinizde kaç kişi yaşıyor?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
3		1	7	1	7	4	27	6	13
4-5		11	73	13	87	8	53	32	71
5 +		3	20	1	7	3	20	7	16

Özel Okul**Tablo 18. b - Ailede Yaşayan Kişi Sayısı**

18. Evinizde kaç kişi yaşıyor?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
3		0	0	3	20	3	20	6	13
4-5		14	93	11	73	9	60	34	76
5 +		1	7	1	7	3	20	5	11

Tablodaki 18. soruya verilen yanıtlardan çıkan sonuçlar şöyledir: devlet okulunda okuyan 4. sınıf öğrencilerinin 1'i evlerinde 3 kişi (% 7) yaşadığını belirtmiştir. Geri kalan 14 öğrenci ise, evlerinde 4, 5 ve daha fazla kişi (% 93) yaşadıklarını belirtmiştir. Özel okulda okuyan öğrencilerin içerisinde; evlerinde 3 kişi yaşayan yoktur. 4, 5 ve daha fazla kişi yaşayanlar ise % 100'dür.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulunda okuyan öğrencilerin 1'inin evinde 3 kişi (% 7), 14'ünün evinde (% 93) 4, 5 ve daha fazla kişi yaşamaktadır. Özel Okul öğrencilerinin 3'ünün evinde 3 kişi (% 20), 12'sinin evinde ise 4, 5 ve daha fazla kişi (% 80) yaşamaktadır.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında, öğrenci ailelerinde kaçar kişi yaşadıkları konusunda çıkarılan sonuç, iki okul arasında büyük farklar olmadığıdır. Çünkü devlet okulunda 4 (% 27), özel okulda ise 3 (% 20) öğrenci ailelerinde 3'er kişi yaşamaktadır. Her iki grupta da geri kalan öğrenciler 4, 5 ve daha fazla kişi yaşadıklarını söylemişlerdir.

Devlet okulu öğrencilerinden 6'sının evinde 3 kişi (% 13); 32'sinin evinde (% 71) 4 – 5 kişi, 7'sinin evinde (% 16) 5'den fazla kişinin yaşadığı görülmektedir. Özel okul öğrencileri içerisinde 6 öğrenci (% 13) 3 kişi yaşamakta, 34 öğrenci (% 76) 4 – 5 kişi yaşamakta, 5 öğrenci (% 11) ise ailesinde 5'in üzerinde kişiyle yaşamaktadır.

Bu durumda, öğrencilerin durumları, ailelerinde yaşayan kişi sayısı açısından yorumlandığında her iki okul arasında da anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Devlet Okulu

Tablo 19. a - Ailede Çalışan Kişi Sayısı

19. Ailenizde kaç kişi çalışıyor?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
	n	%	n	%	n	%		
1	8	53	8	53	11	73	27	60
2	5	33	7	47	4	27	16	36
3	2	13	0	0	0	0	2	4
4+	0	0	0	0	0	0	0	0

Özel Okul

Tablo 19. b - Ailede Çalışan Kişi Sayısı

19. Ailenizde kaç kişi çalışıyor?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf		n	%
	n	%	n	%	n	%		
1	8	53	11	73	8	53	27	60
2	7	47	4	27	6	40	17	38
3	0	0	0	0	1	7	1	2
4+	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablodaki 19. soruda, 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulu öğrencilerinden, 8'inin ailesinden sadece 1 kişi (% 53) çalışmakta, 5'inin ailesinden 2 kişi (% 33) çalışmakta, 2'sinin ailesinde ise 3 kişi (% 13) çalışmaktadır. Özel okulda okuyan öğrencilerinin 8'inin (% 53) ailesinde 1 kişi, 7'sinin (% 47) ailesinde 2 kişi çalışmaktadır. Yine her iki okul arasında da anlamlı bir fark olmadığı söylenebilir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundaki 15 öğrencinin 8'inin (% 53) ailesinde 1 kişi, 7'sinin (% 47) ailesinde 2 kişi çalışmaktadır. Görüldüğü gibi hiçbir öğrencinin ailesinde 3, 4 ve daha fazla sayıda çalışan bulunmamaktadır. Özel okulun durumu da farklı değildir. Buradaki 15 öğrenciden 11'nin (% 73) ailesinde yalnızca 1 kişi çalışmakta, geri kalan 4'ünün (% 27) ailesinde ise 2 kişi çalışmaktadır. Burada da hiçbir öğrencinin ailesinde 3, 4 ve daha fazla çalışan bulunmamaktadır. Yani her iki okul öğrenci ailelerinde de çalışan kişi bakımından büyük farklılıklar yoktur.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulu öğrencilerinden 11'i (% 73) ailesinde 1 kişinin çalıştığını söylerken, özel okul öğrencilerinden 8'inin (% 53) ailesinde 1 kişi çalıştığını görüyoruz. Ailelerinde 2 kişi çalışan öğrenciler devlet okulunda 4 kişi (% 27) iken, özel okulda 6 kişi (% 40)dir. Devlet okulunda ailesinde 3 ve 4 kişi çalışan yokken, özel okulda 1 (% 7) öğrencinin ailesinde 3 kişi çalışmaktadır. Ailesinde 4 kişi çalışan öğrenci bulunmamaktadır. Yine her iki grup arasında anlamlı farklılıklar görülmemektedir şeklinde yorumlanabilir.

Öğrenci ailelerinin ekonomik durumları ile ilgili olan 'Evinizde kaç kişi çalışıyor?' sorusuna verilen toplam yanıtlara bakıldığında; devlet okulu öğrencilerinden 27'sinin (% 60) ailesinde yalnızca 1 kişi çalışmaktadır. 16 öğrencinin (% 36) evinde iki kişi çalışmaktadır. 2 öğrencinin (% 4) evinde ise 3 kişi çalışmaktadır. Ailelerde 4 ve üzeri çalışanın olduğu öğrenciye rastlanmamıştır.

Özel okul öğrencilerinden ise, 27 öğrencinin (% 60) ailesinde 1 kişi, 17 öğrencinin (% 38) ailesinde 2 kişi, 1 öğrencinin (% 2) ailesinde ise 3 kişi çalışmaktadır. Öğrencilerin ailelerinde 4 kişi ve üzeri çalışana rastlanmamıştır. Bu durumda her iki okul öğrenci ailelerindeki çalışanlar arasında anlamlı farklılık görülmemektedir.

AİLENİN KÜLTÜREL DURUMU

Devlet Okulu

Tablo 20. a - Babanın Öğrenim Durumu

		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
20. Babanızın öğrenim durumu nedir?		n	%	n	%	n	%	n	%
	İlkokul	1	7	0	0	3	20	4	9
	Ortaokul	1	7	1	7	1	7	3	7
	Lise	7	47	5	33	6	40	18	40
	Üniversite	4	27	8	53	4	27	16	36
	Lisansüstü	2	13	1	7	1	7	4	9

Özel Okul

Tablo 20. b - Babanın Öğrenim Durumu

		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
20. Babanızın öğrenim durumu nedir?		n	%	n	%	n	%	n	%
	İlkokul	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ortaokul	0	0	0	0	0	0	0	0
	Lise	0	0	0	0	0	0	0	0
	Üniversite	6	40	2	13	7	47	15	33
	Lisansüstü	9	60	13	87	8	53	30	67

Tablodaki 20. soruda da görüldüğü gibi devlet okulu 4. sınıf öğrenci velilerinden 1'i (% 7) ilkokul, 1'i (% 7) ortaokul, 7'si (% 47) lise, 4'ü (% 27) üniversite, 2'si (% 13) lisansüstü eğitimi almışlardır. Oysa özel okul öğrenci velilerinin içinde ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olmayıp 6'sının (% 40) üniversite, 9'unun da (% 60) lisansüstü eğitimi aldıkları görülmektedir.

5. sınıf öğrencilerinin 'Babanızın öğrenim durumu nedir?' sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında; devlet okulu 5. sınıf öğrencilerinden 1'i (% 7) ortaokul, 5'i (% 33) lise, 8'i (% 53) üniversite, 1'i (% 7) lisansüstü yanıtını vermiştir. Aynı sorunun yanıtlarında özel okulda okuyan öğrenci babalarının 2'sinin (% 13) üniversite, 13'ünün (% 87) lisansüstü eğitim aldıkları görülmektedir. Bu durumda özel okulda okuyan öğrenci babalarının eğitim düzeyleri, devlet okulunda okuyan öğrenci babalarının eğitim düzeylerinden yüksektir denilebilir.

6. sınıf öğrencilerinin verdikleri yanıtlara göre özel okulda okuyan öğrenci babalarının eğitim düzeylerinin, devlet okulunda okuyan öğrenci babalarının eğitim düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Çünkü devlet okulundan 15 öğrencinin 3'ünün babası (% 20) ilkokul, 1'inin babası (% 7) ortaokul, 6'sının babası (% 40) lise, 4'ünün babası (% 27) üniversite, 1'inin babası (% 7) lisansüstü mezunudur. Özel okuldaki 15 öğrenci içerisinde ise ilkokul, ortaokul ve lise mezunu yokken, 7'sinin babası (% 47) üniversite, 8'inin babası (% 53) ise lisansüstü eğitim almıştır.

'Babanızın öğrenim durumu nedir?' sorusuna, toplam 45 öğrencinin verdiği yanıtlara bakıldığında: devlet okulundaki 4 öğrenci (% 9) ilkokul, 3 öğrenci (% 7) ortaokul, 18 öğrenci (% 40) lise, 16 öğrenci (% 36) üniversite, 4 öğrenci (% 9) yüksek lisans yanıtını vermişlerdir. Bu durumda, öğrencilerin yalnızca % 45'inin babalarının üniversite ve yüksek lisans eğitimi aldıkları görülmektedir.

Özel okul öğrencilerinin arasında ilkokul, ortaokul ve lise mezunu baba bulunmamaktadır. Bu okuldaki öğrencilerin 15'inin (% 33) babası üniversite, 30 öğrenci ise (% 67) babasının yüksek lisans eğitimi aldığı görülmektedir. Bu durumda, özel okulda okuyan öğrenci babalarının tamamı üniversite ve yüksek lisans mezunlardır ve eğitim düzeyleri, devlet okulunda okuyan öğrenci babalarının eğitim düzeylerinden daha yüksektir.

Devlet Okulu**Tablo 21. a - Annenin Öğrenim Durumu**

21. Annenizin öğrenim durumu nedir?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	İlkokul	3	20	1	7	1	7	5	11
	Ortaokul	3	20	3	20	1	7	7	16
	Lise	4	27	6	40	12	80	22	49
	Üniversite	4	27	3	20	1	7	8	18
	Lisansüstü	1	7	2	13	0	0	3	7

Özel Okul**Tablo 21. b - Annenin Öğrenim Durumu**

21. Annenizin öğrenim durumu nedir?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	İlkokul	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ortaokul	0	0	0	0	0	0	0	0
	Lise	0	0	0	0	0	0	0	0
	Üniversite	5	33	2	13	7	47	14	31
	Lisansüstü	10	67	13	87	8	53	31	69

Benzer durum öğrencilerin anneleri için de, yani tablodaki 21. soru için de söz konusudur. 4. sınıf öğrencilerinin yanıtlarına bakıldığında; devlet okulu öğrenci anneleri içerisinde üniversite mezunu olan 4 anne (% 27), lisansüstü eğitimi olan 1 anne (% 7) görülmektedir. Geriye kalan 10 annenin (% 60) eğitim düzeylerinin ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindedir. Oysa özel okulda okuyan öğrenci annelerinin 5'i (% 33) üniversite 10'u da (% 67) lisansüstü eğitim almışlardır.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulu öğrencilerinin 1'inin annesi (% 7) ilkokul, 3'ünün (% 20) ortaokul, 6'sının (% 40) lise, 3'ünün (% 20) üniversite, 2'sinin annesi (% 13) lisansüstü eğitim almıştır. Buna karşılık özel okulda okuyan 15 öğrencinin içerisinde annesi ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olan olmayıp, 2'sinin annesi (% 13) üniversite, 13'ünün annesi (% 87) lisansüstü eğitim almıştır.

Aynı soruya 6. sınıf öğrencilerin verdiği yanıtlara göre durum yine aynı şekildedir. Çünkü devlet okulunda 1 öğrencinin annesi (% 7) ilkokul, 1 öğrencinin

annesi (% 7) ortaokul, 12 öğrencinin annesi (% 80) lise, 1 öğrencinin annesi (% 7) üniversite mezunuyken, lisansüstü eğitimi almış anne bulunmamaktadır. Özel okulda ise durum çok daha farklıdır. Şöyle ki; öğrencilerden 7'sinin annesi (% 47) üniversite mezunu, 8'inin annesi (% 53) ise lisansüstü eğitimi almıştır.

45'er öğrencinin toplamının yanıtlarına bakıldığında; aynı soruya, devlet okulundan 5 öğrenci (% 11) ilkokul, 7 öğrenci (% 16) ortaokul, 22 öğrenci (% 49) lise, 8 öğrenci (% 18) üniversite ve 3 öğrenci (% 7) yüksek lisans yanıtını vermişlerdir. Bu durumda devlet okulunda okuyan 45 öğrenciden yalnızca 11 öğrencinin annesi (% 25), üniversite ve yüksek lisans eğitimi alırken, aynı soruya özel okul öğrencilerinin 14'ü (% 31) üniversite, 31'i (% 69) yüksek lisans yanıtını vermişlerdir. Yine ilk soruda olduğu gibi okul öğrencilerinin; % 100'ünün annesinin lisans ve üstü eğitim aldıklarını görüyoruz.

Yani özel okulda okuyan öğrenci annelerinin eğitim düzeyleri, devlet okulunda okuyan öğrenci annelerinin eğitim düzeylerinden daha yüksektir. Her iki okul arasında anlamlı bir fark vardır denilebilir. Ülkemiz şartlarında kadınların okuma oranları da ele alınarak değerlendirildiğinde sınırlı maddi koşullar altında yaşayan kesimlerde genellikle kızların eğitim alma oranları daha düşüktür.

Göz ardı edilmemesi gereken bir nokta da şudur ki daha temel ihtiyaçlarıyla ilgilenmek durumunda olan, yaşam kaygısı olan insanlar lisans ve lisansüstü eğitim yerine çalışmak durumunda kalmaktadırlar. Dolayısıyla bu olgu göz önünde tutularak değerlendirildiğinde özel okul öğrenci annelerinin eğitim seviyesinin yüksek olması ekonomik alt yapısal nedenlerle iç içedir denebilir.

Devlet Okulu

Tablo 22. a - Evde Kitaplık Olup Olmadığına İlişkin Öğrenci Görüşleri

22. Evinizde kitaplık var mı?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	13	87	11	73	14	93	38	84
Hayır	2	13	4	27	1	7	7	16

Özel Okul

Tablo 22. b - Evde Kitaplık Olup Olmadığına İlişkin Öğrenci Görüşleri

22. Evinizde kitaplık var mı?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	15	100	15	100	14	93	44	98
Hayır	0	0	0	0	1	7	1	2

Tablodaki 22. soruda, 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundaki 15 öğrenciden 13'ünün (% 87) evinde kitaplık olduğu, 2 öğrencinin (% 13) evinde ise kitaplık olmadığı söylenmektedir. Özel okulda okuyan öğrencilerin ise hepsinin evinde (% 100) var demıştır.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulunda 11 öğrenci (% 73) evet, 4 öğrenci (% 27) hayır yanıtını vermiştir. Özel okulda okuyan öğrencilerin tamamı (% 100) evet yanıtını vermişlerdir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; iki grup arasında hiçbir fark görülmemektedir. Her iki gruptan da 14'er öğrenci (% 93) evlerinde kitaplık olduğunu belirtmiş, 1'er öğrenci ise (% 7) evlerinde kitaplık olmadığını söylemişlerdir.

Tamamına bakıldığında; 'Evinizde kitaplık var mı?' sorusuna, devlet okulu öğrencilerinin 38'i (% 84) var derken, 7'si (% 16) yok demıştır. Özel okul öğrencilerinin ise 44'ü (% 98) evet demıştır. Bu durum da özel okulda okuyan öğrenci anne - babalarının okumaya daha yatkın olduklarını söyleyebiliriz. Kültürel farklılaşma ve eğitim düzeyi aradaki oran farkının belirleyicilerindendir denebilir.

Devlet Okulu

Tablo 23. a - Eve Gazete Alınıp Alınmadığı

		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
23. Evinize her gün gazete alınıyor mu?		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	8	53	10	67	8	53	26	58
	Hayır	7	47	5	33	7	47	19	42

Özel Okul

Tablo 23. b - Eve Gazete Alınıp Alınmadığı

		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
23. Evinize her gün gazete alınıyor mu?		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	13	87	15	100	14	93	42	93
	Hayır	2	13	0	0	1	7	3	7

Benzer durum, eğitim ve kültürün önemi ifade eden 23. soruda da kendisini göstermektedir. 4. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulunda okuyan öğrenci aileleri içerisinde, 8 öğrenci ailesi (% 53) günlük gazete alırken, özel okulda okuyan öğrenci ailelerinin 13'ü (% 87) günlük gazete almaktadır.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundaki 10 öğrenci (% 67) evet, 5 öğrenci (% 33) hayır demiştir. Özel okulda okuyan öğrencilerin tamamı (% 100) evet demiştir. Bu durum da, 8. soruda olduğu gibi özel okulda okuyan öğrencilerinin velilerinin okumaya daha yatkın olduğunu göstermektedir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında da gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirtilebilir. Çünkü 'Evinize her gün gazete alınıyor mu?' sorusuna devlet okulundan 8 öğrenci (% 53) evet derken, 7 öğrenci (% 47) hayır demiştir. Özel okuldan ise 14 öğrenci (% 93) evet derken, 1 öğrenci (% 7) hayır demiştir.

Toplamında ise, devlet okulu öğrencilerinin 26'sı (% 58) evlerine her gün gazete alındığını belirtmiştir. Özel okul öğrencilerinden 42'si (% 93) evlerine gazete alındığını belirtmiştir. İki okul öğrencileri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Gazete gibi bilgi ve bilinç sağlayan yayınların kısıtlı olanaklar içinde olan ailelerde her gün evlere girmesi o ailelere ek bir külfet getireceğinden bu oran daha düşüktür. Öte yandan

kültürel bakımdan daha farklı bir duruş içinde olan ve ekonomik kaygı içinde olmayan özel okul öğrenci ailelerinde bu yayınların evlere girme oranı ise oldukça yüksektir.

Devlet Okulu

Tablo 24. a - Eve Dergi Alınıp Alınmadığı

24. Evinizde gazetenin yanı sıra kitap, dergi okunuyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	14	93	15	100	44	98
	Hayır	0	0	1	7	0	0	1	2

Özel Okul

Tablo 24. b - Eve Dergi Alınıp Alınmadığı

24. Evinizde gazetenin yanı sıra kitap, dergi okunuyor mu?		Sınıf						Toplam	
		4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
		n	%	n	%	n	%	n	%
	Evet	15	100	15	100	15	100	45	100
	Hayır	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablodaki 24. soru olan ‘Evinizde gazetenin yanı sıra kitap ve dergi okunuyor mu?’ya, her iki okul 4. sınıf öğrencileri de (% 100) evet yanıtını vermiştir. Bu durumda iki okul arasında fark görülmemektedir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında; Özel okul öğrencilerinden 15’inin de (% 100) evine gazetenin yanı sıra kitap ve dergi girdiği görülmektedir. Devlet okulu öğrencilerinin durumu bundan farklı değildir. Onların da 14’ünün (% 93) evine gazete dışında kitap ve dergi girdiği görülmektedir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; bu soruya her iki gruptaki tüm öğrenciler (% 100) evet yanıtını vermiştir.

Verilen yanıtların toplamında ise, devlet okulu öğrencilerinden 44 (% 98) evlerine gazete alındığını söylerken, özel okul öğrencilerinin tamamı (% 100) evlerine dergi ve kitap alındığını belirtmiştir. Burada da her iki grup arasında anlamlı bir fark

görülmemektedir. Bir önceki soruyla bağlantılı olarak düşündüğümüzde devlet okullarındaki öğrenci ailelerinin gazeteye bakışıyla dergi ve kitaba bakışı... arasındaki fark aradaki oran farkını yaratmıştır denebilir. Çünkü gazete günlük güncel bilgi deposu niteliğindeki kitap ve dergi daha kalıcı sanatsal bir uğraş ürünü olarak görülmektedir. Özel okul öğrenci aileleri ise her tür yayına, her tür sanatsal üretime... ulaşabilecek maddi imkâna sahiptir dolayısıyla hiç tereddütsüz her tür yayını edinebilmektedir.

Devlet Okulu

Tablo 25. a - Ailede Resimle Uğraşan Başka Birinin Olup Olmadığı

25. Ailenizde resimle uğraşan var mı?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evete	7	47	9	60	9	60	25	56
Hayır	8	53	6	40	6	40	20	44

Özel Okul

Tablo 25. b - Ailede Resimle Uğraşan Başka Birinin Olup Olmadığı

25. Ailenizde resimle uğraşan var mı?	Sınıf						Toplam	
	4. sınıf		5. sınıf		6. sınıf			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evete	4	27	7	47	11	73	22	49
Hayır	11	73	8	53	4	27	23	51

Tabloda, 25. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundaki 7 öğrenci (% 47) ailesinin resimle uğraştığı görülmekte, özel okul öğrencileri içerisinde 4 öğrenci ailesinin (% 27) resimle uğraştığı, 11 öğrenci ailesinin (% 73) resimle uğraşmadığı görülmektedir. Bu durum devlet okulunda okuyan öğrenci ailelerinin resme daha yakın olduklarını göstermektedir.

5. sınıf öğrencilerine bakıldığında da anlaşıldığı gibi devlet okulu öğrencilerinden 9'unun (% 60) ailesinde resimle uğraşan birinin olduğunu, 6'sının (% 40) ailesinde resimle uğraşan kimsenin olmadığını görüyoruz. Özel okul öğrencilerinden ise 7'sinin (% 47) ailesinde resimle uğraşan birinin olduğunu, 8'inin (% 53) ailesinde ise resimle

uğraşan kimsenin olmadığını görüyoruz. Bu sonuçlara göre çok büyük bir fark olmamakla beraber devlet okulunda okuyan öğrenci ailelerinin resme daha yatkın olduğu söylenebilir.

6. sınıf öğrencilerine bakıldığında; devlet okulundan 9 öğrenci (% 60) ailesinde resimle uğraşan birinin olduğunu belirtirken, bu oran özel okulda 11 öğrenci (% 73)dir. Devlet okulunda 6 öğrenci (% 40) ailesinde resimle ilgilenen kimsenin olmadığını söylerken, bu oran özel okulda 4 (% 27)dür.

Anketteki 25 soru öğrencilerin ailelerinin resme karşı ilgisi hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamıştır. Toplam sonuçlara bakıldığında; devlet okulundaki 45 öğrenciden 25'i (% 56) ailesinde resimle ilgilenen birinin olduğunu belirtirken, özel okuldaki 45 öğrenciden 22'si (% 49) ailesinde resimle ilgilenen birinin olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlardan da her iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığı söylenebilir.

Gerekli kaynak taraması yapıldığında; daha önce hazırlanmış bazı araştırmalarla ortak bulgulara varılmıştır. Örneğin: Sosyo – ekonomik ve kültürel durumla ilgili bir araştırma, “Sosyo - ekonomik ve Kültürel Yaşantının İlkokul Çağı (6 – 12 yaş) Çocuk Resimleri Üzerine Etkisi” başlığıyla Elif Nilüfer Cibebele tarafından yapılmıştır. Bu araştırmada çocuk gelişimi detaylı olarak araştırılmış, özellikle çocuğun sosyo - kültürel gelişimi üzerinde durulmuştur. Bu iki araştırma arasında ortak yan sosyo - ekonomik ve kültürel durumun çocuğu nasıl etkilediği üzerinde durulmasıdır. Elif Nilüfer Cibebele'in çalışmasında, farklı olarak, sosyo - ekonomik ve kültürel durumun çocuk resmine yansımaları da incelenmiş ve çocuk resimleriyle örneklendirilmiştir. Bu araştırma da, “Sosyo - ekonomik ve Kültürel Yaşantının İlkokul Çağı (6 – 12 yaş) Çocuk Resimleri Üzerine Etkisi” başlıklı araştırma gibi, çocuğun Görsel Sanatlar dersine bakışı ve ileriki hayatlarında görsel sanatlardan beklentileri, ailenin sosyo - ekonomik ve kültürel şartlarının çocuğu nasıl etkilediği, okulların imkânları ve eğitim sistemine yönelik bir araştırmadır.

Sevda Ceylan tarafından 2007 yılında hazırlanan diğer bir tez; “8 – 9 Yaş Çocuk Resimlerinin Yaşlıları Üzerindeki Etkisi” başlığında çalışılmıştır. Bu araştırmada çocukların sosyo – ekonomik ve kültürel yaşantılarının çocuk psikolojisine ve resmine

etkilerine değinilmiş fakat doğrudan sosyo – ekonomik ve kültürel yaşantının Görsel Sanatlar dersine etkileri araştırılmamıştır.

Bir diğer araştırma ise “Çocukların Resimlerindeki Aileyi Tanımlama Durumlarının Değerlendirilmesi” başlığını taşımaktadır. Çalışmaya Türkiye’den Konya İli Meram ve Selçuklu İlçelerinden ilköğretim okullarına devam eden 8 – 14 yaş arası 66 öğrenci ve Almanya’nın Berlin Şehrinde 8 – 14 yaş arası 58 öğrenci olmak üzere toplam 124 öğrenci alınmıştır. Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi’nden Yrd. Doç. Dr. S. Sunay Yıldırım Doğru ve A. İhsan Turcan ile birlikte Selçuk Üniversitesinde Araştırma Görevlisi Emel Arslan ve T. C. Berlin Başkonsolosluğu Eğitim Ateşeliği Türkçe ve Türk Kültürü Öğretmeni Süleyman Doğru tarafından yapılan bu araştırma (sosyo - ekonomik ve kültürel yönden zengin) gruplar üzerinde yapılmıştır. Ancak araştırma sonunda benzerlikler tespit edilmiştir. Bunlar ise; içinde buldukları sosyal, ekonomik ve kültürel çevrenin öğrenciyi, öğrencinin Görsel Sanatlar dersi ve görsel sanatlara bakışını etkilediğidir. Öğrencinin yaşadığı ailenin sosyo – kültürel ve ekonomik konumlarına, yaşam koşullarına göre, öğrencinin görsel sanatlara bakışı karşılaştırılmış, bu sebeplerden çıkan farklılıklar anlamlı bulunmuştur.

BÖLÜM 4

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1 Sonuç

Gelişmekte olan ülkelerde ekonomik sorunların, yaşamın her alanında etkili olduğu söylenebilir. Hatta gelişmiş ülkelerde bile benzer durum söz konusudur. Bu da kültürel yaşantıyı içine almakta ve özellikle orta ve alt gelir düzeyindeki bireyleri daha fazla etkilemektedir.

Ekonomik problemlerin çeşitli nedenleri olabilir. Çok yönlü olan sosyo - ekonomik ve kültürel farklılıkların çocukların yaratıcılıklarını da etkileyeceği düşünülebilir.

Bu araştırmada; Ankara merkezindeki özel okullarda ve devlet okullarında okuyan 10 – 12 yaş grubu öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine bakış açılarında, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkileri saptanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda; devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrenci ailelerinin eğitim, kültür ve gelir düzeylerinin yanı sıra, öğrencilerin Görsel Sanatlar derslerine ilgi ve beklentilerine ilişkin görüşleri alınmıştır.

Bu araştırma, devlet okulunda ve özel okulda okuyan 4, 5 ve 6. sınıflarda okuyan 10 – 12 yaş grubundaki öğrenciler arasından random yöntemi ile seçilen toplam 90 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmada, veri toplama amacı ile öğrenci ve öğretmenlere yönelik anket formu geliştirilmiş; anket soruları, uzman görüşleri alınarak, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda hazırlanmıştır.

Anketten elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile analiz edilmiştir. Buna göre; verilerin frekans ve yüzdeleri hesaplanarak, sonuçlar yüzdelerle ifade

edilerek yorumlanmıştır. Buna göre; veri toplama aracı ile elde edilen bulgular, bilgisayar ortamına aktarılarak analiz edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 10,0 (Stastical Package For Social Sciences) paket programından ve betimsel araştırma yönteminden yararlanılmıştır.

Ankette yer alan birinci sorudan on birinci soruya kadar, öğrencilerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde devlet okuluna devam eden öğrenci görüşlerinin dağılımı ile özel okula devam eden öğrenci görüşlerinin dağılımı arasında bazı dikkat çeken farklılıklar gözlemlenmiştir. On iki, on üç ve on dördüncü sorular ise daha çok ailenin Görsel Sanatlar dersine bakış açılarını kapsamaktaydı. Bu sorulara ilişkin öğrenci görüşlerinin dağılımı incelendiğinde yine dikkat çekici bazı farklılıklar gözlemlenmiştir. Aynı durum on beşinci sorudan on dokuzuncu soruya kadar olan öğrenci yanıtlarında da ailenin ekonomik durumu gözlemlenmiştir. Ailenin kültürel düzeyleri ile ilgili, yirminci sorudan yirmi beşinci soruya kadar bölüme ilişkin öğrenci görüşlerinin dağılımında da devlet ve özel okul öğrencileri arasında farklılıklar gözlemlenmiştir.

Bu araştırma esnasında her iki okulun fiziksel şartları gözlemlenmişti. Devlet okulu ile özel okulun, öğrencilere sunulan imkânları farklılıklar göstermiştir. Özel okulda geniş kütüphane, muntazam sergi salonu ve teşkilatlı sanat atölyeleri ile öğrencilere her türlü çalışma ortamı sağlanırken, devlet okulunun sergi salonu ve kütüphanesi bulunmamaktadır. Görsel Sanatlar dersi için ayrılan atölyelerin ise diğer dersliklerden hiç farklı olmadığı, kalabalık sınıf mevcutları ile her öğrenciye bir masa dahi düşmediği gözlemlenmiştir. Ailelerin ekonomik, eğitim ve kültür düzeyleri düşük olan devlet okulunda öğrenciler Görsel Sanatlar dersine yönelik materyallere gereksinim duymakta fakat bu gereksinimleri okulun ve ailenin sınırlı imkânları sebebiyle karşılanamamaktadır. Görsel Sanatlar dersine yönelik atölye, derslik, galeri vb. gereksinimleri karşılanamamasına rağmen, nitelikli öğretmen desteğinin bütün bu olumsuz şartlar içindeki öğrenciler üzerinde gözle görülebilir şekilde olumlu bir ivme kazandığı söylenilebilir. Öte yandan ailelerin ekonomik, eğitim ve kültür düzeyleri yüksek olan özel okuldaki öğrencilerin, ailelerin ve okulun sunduğu imkânların üst düzeyde olmasına rağmen Görsel Sanatlar dersine ilgi ve beklentileri ile devlet okulundaki öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilgi ve beklentileri arasında anlamlı farklılıklar görülmemektedir. Bu noktada dersi yönlendiren öğretmenlerin, öğrenciler üzerinde çok önemli katkıları olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Ulaşılan sonuçlardan da yola çıkılarak, bu araştırma; devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin sanat eğitimi sorunları ile ilgili tartışmaları yoğunlaştırabilecek olması, sosyo - ekonomik ve kültürel farklılıkların sonuçlarına ve öğretmen niteliklerine dikkat çekebilmesi, bu konuda yapılacak daha kapsamlı ve bilimsel araştırmalara da kaynak olabilmesi açısından önem taşımaktadır.

4.2 Öneriler

a. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda konu alanı ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik bazı öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler aşağıda özetlenmektedir.

- İlköğretim Görsel Sanatlar dersi 2009 - 2010 yılı öğretim programının gerektirdiği şekilde tüm okullarda Görsel Sanatlar dersinin işlenişi ve derste kullanılan uygulamalı etkinlikler daha etkin hale getirilebilir.

- Öğrenci velilerinin, dolayısıyla da öğrencilerin sosyo - ekonomik, kültürel yaşantılarından ve konuya yaklaşımlarından ortaya çıkabilecek olumsuz etkiler en aza indirilerek, öğrencilerin Görsel Sanatlar dersinden maksimum düzeyde faydalanmaları sağlanılabilir..

- Görsel Sanatlar derslerinin yapıldığı derslik / atölyelerin nitelikleri geliştirilerek, ders materyallerindeki eksiklikler giderilmelidir.

b. Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Araştırma ilköğretim 1. ve 2. kademedeki bütün yaş gruplarını kapsayacak şekilde yinelenmelidir.

- Araştırma 2008 – 2009 eğitim - oğretim yılında yapılmıştır. İleriki yıllarda tekrar denenmelidir.
- Görsel Sanatlar dersleri, alan eğitiminde uzmanlaşmış oğretmenler tarafından yürütülmelidir.
- Okul idarecilerin ve diğer oğretmenlerin tutum ve anlayışlarındaki farklılıklar, olumsuz etkiler giderilmeye çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arseven, A. D. *Alan Araştırma Yöntemi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Arseven, A. D. *Alan Araştırma Yöntemi*, Ankara: Gül Yayınevi, 1994.
- Artut, K. (1990). *Eğitimde Tasarım*. Sedir Yayınevi.
- Ataman, A. (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Birkök, C. (2005). Bilgi Sosyolojisi Işığında Kimlik Sorunu. *Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 46 – 48.
- Bogdan, R. C. and Biklen S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to thory and methods*. Boston: Allyn and Bacon.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2001). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Ankara: Dersal Yayıncılık.
- Cihadwick, B.A, Bahr, H. M and Albrechth, S. L (1984). *Social science research methods*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Cüceloğlu, D. (1998). *Yeniden İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erden, M. ve Fidan, N. (2002). *Eğitime Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ergün, M. (2005). *Eğitim Sosyolojisi*. Türkiye Sanal Eğitim Bilimleri Kütüphanesi Yayınları.
- Gardner, H. W. E. (1982). *First Intimations of Artistry*. In S. Strauss (ed.) “U”, shaped Behavioral Growth. New York: Academic Press.
- Giddends, A. (1989). *Sociology*. Polity Pres.
- Glaser, B. (1978). *Theoretical sensitivity*. San Francisco: University of California.

- Goodenough, F. (1926). *The Mesasurement Of İntelligence By Drawings*. New York: New York Books.
- Goetz, J. P. and Le Compte M. D. (1984). *Ethnography and qualitative desing in educational research*. Orlando: Academic Press.
- Görsel Sanatlar Dersi 1 – 8. Sınıflar Öğretim Programı. (1973). MEB.
- Kaplan, Saim (1998), *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Tek Işık Web Ofset Tesisleri.
- Karasar, Niyazi (2001), *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, Niyazi (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara.
- Kırıoğlu, O. T. (1991). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Demircioğlu Matbaası.
- Koppitz, M. E. (1968). *Psychological Evaluation Of Childrens Human Figure Drawings*.
- Klepsch, M. L. (1982). *Children Draw And Tell: An Introduction To The Projektive Uses Of Children 's Human Figure*. NewYork: Brunner Mazel Inc.
- Luguet, G. H. (1913). *Les Dessins D'un Enfant: Etude Psychologique* Librairie Felix Alcan, Paris.
- Manning, T. M. (1987). *Agression Depicted İn Abused Childrens Drawing Special Issue Childhood Sexual Abuse Arts İn Psychotherapy*. Portsmouthh Psychiatric Ctr. VA.
- Mathews, J. (1984). *Children Drawing. Are Young Children Reasly Scribbling?* England – London: Gold Miths Call School Of Art. Desigh.
- Morgan, C. T. (1980). *Psikolojiye Giriş*. (Toplu Çeviri). Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü yy. No: 1 Ankara: Meteksan Matbaası.
- Nirun, N. (1994). *Aile ve Sistematik Kültür*. Ankara: A. Kült. Merk. Yayını, sayı: 73
- OCAK, G. (2005). *Araştırma ve Araştırma Türleri*.
- Tezcan, M. (1993). *Kültür ve Kişilik*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

- Yavuzer, H. (1992). *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer H. (1993). *Resimleriyle Çocuğu Tanıma*. İstanbul:Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (1995). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (2004). *Okul Çağı Çocuğu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- San, İ. (1979). *Sanatsal Yaratma, Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, İ. (1983). *Sanat Eğitimi Kuramları*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Şenel, S. (1995). *Çocuk Resminde Aile Ve Plan Algısı*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Stewart, C. J. and Cash, W. B. (1985). *Interviewing: Principles and Practice*. Dubuque, IO: Wm. C. Brown Puh.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2006), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Sözkeseu Matbaacılık.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.

EK – 1 Öğrencilere Yöneltilen Anket Soruları

Sevgili öğrencim, Görsel Sanatlar eğitimi konusunda, yapmakta olduğum bir araştırmada sizin bilgilerinize gereksinim duymaktayım. Bu amaçla hazırlamış olduğum anket sorularına, araştırmanın sağlıklı olması için samimi yanıtlar vermenizi dilerim.

Öğrencinin Görsel Sanatlar Dersine Bakışı

1. Görsel Sanatlar dersinin ileriki öğreniminizde gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?
a. Evet () b. Hayır ()
2. Görsel Sanatlar dersinde öğrendiklerinizden diğer derslerde yaralanıyor musunuz?
a. Evet () b. Hayır ()
3. Görsel Sanatlar dersine yönelik okul dışı faaliyetleriniz var mı? (kurs, özel ders gibi)
a. Evet () b. Hayır ()
4. Görsel Sanatlar dersinin kabiliyet (yetenek) işi olduğuna inanıyor musunuz?
a. Evet () b. Hayır ()
5. Görsel Sanatlar dersinde sınıf mevcudunun kalabalık olması çalışmalarınızı etkiliyor mu?
a. Evet () b. Hayır ()
6. Haftalık ders programı içerisinde, Görsel Sanatlar dersinin daha çok olmasını ister misiniz?
a. Evet () b. Hayır ()
7. Resim sergilerine ya da galerilere gittiniz mi?
a. Evet () b. Hayır ()
8. Resim sergileri hoşunuza gidiyor mu?
a. Evet () b. Hayır ()

9. Hangi konuda resim yapmak hoşunuza gidiyor?

- a. Serbest konuda. ()
- b. Belirli gün ve haftaların resimlerini yapmak. ()
- c. Ünitelerin konularına uygun resimler yapmak. ()
- d. Hayali resimler yapmak. ()

10. Boş zamanlarınızda resim yapıyor musunuz?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()

11. Gelecekte görsel sanatlar alanında çalışmak ister misiniz?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()

Ailenin Derse Bakışı

12. Aileniz Görsel Sanatlar derslerini gerekli buluyor mu?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()

13. Aileniz Görsel Sanatlar dersi için gerekli araç ve gereçleri size sağlayabiliyor mu?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()

14. Aileniz evde resim yaparken çalışmalarınızı destekliyor mu?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()

Ailenin Ekonomik Durumu

15. Ailenizin aylık geliri kaç TL dir?

- a. 400-700 ()
- b. 700-900 ()
- c. 900-1200 ()
- d. 1200-1500 ()
- e. 1500 TL den çok ()

16. Oturduğunuz ev kendinizin mi, kira mı?

- a. Kendimizin ()
- b. Kira ()

17. Evinizde sizin ayrı bir odanız var mı?

- a. Evet ()
- b. Hayır ()

18. Evinizde kaç kişi yaşıyor?

- a. 3 () b. 4–5 () c. 5 ve fazla

19. Ailenizde kaç kişi çalışıyor?

- a. 1 () b. 2 () c. 3 () d. 4 ve daha fazla ()

Ailenin Kültürel Durumu

20. Babanızın öğrenim durumu nedir?

- a. İlkokul ()
b. Ortaokul ()
c. Lise ()
d. Üniversite ()
e. Lisans Üstü ()

21. Annenizin öğrenim durumu nedir?

- a. İlkokul ()
b. Ortaokul ()
c. Lise ()
d. Üniversite ()
e. Lisans Üstü ()

22. Evinizde kitaplık var mı?

- a. Evet () b. Hayır ()

23. Evinize her gün gazete alınıyor mu?

- a. Evet () b. Hayır ()

24. Evinizde gazetenin yanı sıra kitap, dergi okunuyor mu?

- a. Evet () b. Hayır ()

25. Ailenizde resimle uğraşan var mı?

- a. Evet () b. Hayır ()

EK – 2 Öğrenci Anketi Değerlendirme Formu

Bu araştırmanın amacı; İlköğretim 10 – 12 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine bakış açılarında, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkilerini saptamaktır.

Sayın Şeçil Duymaz, Görsel Sanatlar eğitimi konusunda, yapmakta olduğum bir araştırmada sizin bilgilerinize gereksinim duymaktayım. Bu amaçla hazırlamış olduğum anket sorularının yukarıdaki amaca uygunluğu konusunda sizin yargınız gerekmektedir. Anket sorularının yanındaki sečeneklere, uygunluğu konusunda görüşlerinizi bildirmeniz, araştırmanın sağlıklı olmasını sağlayacaktır. İlginize ve yardımlarınıza teşekkür ederim.

1. soru

(5) Tamamen Uygun (4) Kısmen Uygun (3) Kararsızım (2) Uygun Değil (1) Hiç Uygun Değil

EK – 3 Öğrenci Anketi Değerlendirme Formu

Bu araştırmanın amacı; İlköğretim 10 – 12 yaş grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine bakış açılarında, sosyo - ekonomik ve kültürel öğelerin etkilerini saptamaktır.

Sayın Canan Demir, Görsel Sanatlar eğitimi konusunda, yapmakta olduğum bir araştırmada sizin bilgilerinize gereksinim duymaktayım. Bu amaçla hazırlamış olduğum anket sorularının yukarıdaki amaca uygunluğu konusunda sizin yargınız gerekmektedir. Anket sorularının yanındaki seçeneklere, uygunluğu konusunda görüşlerinizi bildirmeniz, araştırmanın sağlıklı olmasını sağlayacaktır. İlginize ve yardımlarınıza teşekkür ederim.

1. soru

(5) Tamamen Uygun (4) Kısmen Uygun (3) Kararsızım (2) Uygun Değil (1) Hiç Uygun Değil